

ARTO KURTTO
RAINO LAMPINEN
MIKKO PIIRAINEN
PERTTI UOTILA

Suomen putkilokasvien luettelo

Lisäyksiä ja muutoksia perusteluineen 4

Kasvien käyviksi katso-
tuissa tieteellisissä ja
kansallisissakin nimis-
sä tapahtuu useista syistä jat-
kuvasti muutoksia. Niinpä eri
muodoissa julkaistut alueel-
liset kasviluettelot (checklist)
vaativat alituista päivittämistä
oleellisimpina osinaan nimi-
mistön pitäminen ajantasaisena,
lajiston täydentäminen ja
virheiden korjaaminen. Edellä
sanottu pätee tietenkin myös
Suomen putkilokasvien luette-
loon (Kurtto ym. 2019). Tarkoituk-
senamme on julkaista sen päi-
vityksiä, joista kolme ensim-
mäistä on jo nähnyt päivänva-
lon (Kurtto ym. 2020, 2021, 2022), ai-
nakin kerran vuodessa ja pyr-
kiä myös perustelevaan lisä-
ykset ja varsinkin muutokset,
elleivät ne ole itsensä selittä-
viä. Pääsääntöisesti päivityk-
set annetaan heimojärjestyk-
sessä ja heimojen alla tieteel-
listen nimien aakkosjärjestyk-

sessä noudattaen hieman so-
veltaen Kurton ym. (2019) käyt-
tämää typografiaa. Osa lisäyk-
sistä ja muutoksista näkyy jo
alkuvuonna 2023 julkaistussa
Suomen Lajitietokeskuk-
sen lajiluetteloversiossa "Laji-
luettelo 2022" (Kurtto ym. 2023) ja
/ tai 2023 julkaistussa Kasviat-
lasversiossa "Kasviatlas 2022"
(Lampinen & Lahti 2023). Loputkin
lisäykset on viety tai viedään
pian Lajitietokeskuksen tak-
sonitietokantaan ja tulevat jul-
ki seuraavassa vuosittaisessa
jäädytetyssä lajiluettelossa (ks.
oheinen tietolaatikko).

Erilaisia tapauksia

Tähän neljänteen päivityk-
seemme sisältyy reilut 80 tak-
sonia. Niistä 32 on kokonaan
uusia luettelollemme. Viimeai-
kasiin eli kuluvan vuosituhan-
nen löytöihin perustuvia lisä-
lajeja (ml. viljelykasviryhvät)
on 17, joista ainakin 15 on vilje-

lykarkulaisia. Kokonaan uusia
taksoneita koskevat tiedot on
pääosin poimittu Luonnontie-
teellisen keskusmuseon kasvi-
tieteen yksikön ylläpitämästä
Kastikka-tietokannasta, joka on
myös *Kasviatlaksen* vuosittai-
sten jäädytettyjen versioiden
sekä reaaliaikaisten karttojen
pohjana. Tuossa tietokannassa
oli tätä kirjoitettaessa (14.11.2023)
liki 7.9 miljoonaa putkilokas-
vihavaintoa Suomesta. Päivi-
tyksemme kahdeksan taksonin
(pl. risteymät) kohdalla
on kyse sukujaon muuttumi-
sesta (uusia sukuja *Dupontia*,
Littorella ja *Mutarda*) ja kym-
menkunnan taksonin kohdal-
la muuten muuttuneista tak-
sonomisista käsityksistä. La-
jitason tieteellisen nimen tak-
sonirajaus muuttuu kolmessa
tapauksessa: *Asplenium tricho-*
manes, *Juncus bufonius* ja *Lysi-*
machia arvensis. Käytössä ollut
suomenkielinen nimi muuttuu

vain yhdessä tapauksessa (ratarusjojuuresta vainiorusjuuri), syynä aiemman nimen javaiseen tietoon perustunut epätyytyväisyys.

Tämänkertaisista muutoksista ovat suomalaisittain merkittävimpiä ja varmaan myös puhuttavimpia puutarha-alaa koskettava suvun *Hyssopus* sisällyttäminen sukuun *Draacocephalum* ja uhanalaistarkasteluissakin esiintyvän suvun *Arctophila* sisällyttäminen sukuun *Dupontia* sekä aasianliemaskan (*Lemna japonica*) ja allinsaran (*Carex concolor*) "ilmaantumisen" alkuperäiskasvistoomme ja maariankämmevän alalajijako. Nämä ja enimmäkseen muutkin päivitykset on perusteltu. Tämän toivomme ainakin syventävän ymmärrystä erityisesti nimimuutoksia kohtaan eli osaltaan vastaavan varsin yleisesti esitettyyn kysymykseen *Miksi nimet muuttuvat*. Varsinaisia perusteluja on toisinaan syvennetty lukijoita mahdollisesti kiinnostavilla lisätiedoilla. Kuvilla teksteineen on myös informatiivinen merkityksensä koostemme elävöittämisen ohella.

Tietojen tulkinnoista ja käytettävyydestä

Kaikkia *Kasviatlaksessa* olleita taksoneita ei kelpuutettu mukaan nimistöluetteloomme (Kurtto ym. 2019) ja sen kolmeen ensimmäiseen päivitykseen (Kurtto ym. 2020, 2021, 2022). Yleisimmin näissä tapauksissa on kyse siitä, että tiedot eivät riitä esiintymien luonnonvaraisuuden varmistamiseen. Tällaisia eroja jää yhä jäljelle, muistakin syistä (etenkin siksi, että *Kasviatlaksen* ja nimis-

töluettelon päivitykset tapahtuvat käytännön syistä hieman eri tahtiin). Edelleen on syytä painottaa, että luonnonvaraisuuden arviointia tietysti helpottaa, jos havaintoja (kenttäkortit, valokuvat, näyte-esitykset ym.) on pelkän statuskoodin ohella täsmennetty tiedoilla esiintymän alkuperästä, laajuudesta, yksilömäärästä, iästä, kasvupaikan luonteesta ja niin edelleen. Joissakin tapauksissa näyttää siltä, että havainnoijat ovat tahtoneet tulkita vakinaisen ja satunnaisen esiintymisen sekä jopa luonnonvaraisuuden käsitteitä kovinkin eri tavalla kuin ne määriteltiin nimistöluettelomme johdannossa (Kurtto ym. 2019). Määritelmiin on suotavaa tarkasti tutustua.

Nimistöluetteloomme otetaan mukaan vain luonnonvaraisiksi katsomamme kasvit. Kuten olemme rajanneet (Kurtto ym. 2019) niihin eivät kuulu pelkästään viljeltyinä tavattavat taksonit ja niihin rinnastettavat viljelyjäänteet, lyhytmatkaiset viljelykarkulaiset ja kasvihuoneiden ja huonekasvien rikkaruohot. Tämä(kään) rajaus ei ole aina helppo, mutta olemme katsoneet viljelyjäänteiksi esimerkiksi metsäalppikellon (*Soldanella montana*), jonka kaikki "villit" suomalaiset esiintymät sijaitsevat aiemmillä ja nykyisillä metsäntutkimusalueilla, arboretumeissa ja huviloiden tuntumassa alun perin istutettuina ja usein omin avuin alueitaan vähän laajentaneina, sekä Haminan Summan kartanon puistossa "luonnonympäristössä" kasvavan bambun, joka hiljattain sai runsaasti huomiota poten-

tiaalisesti haitalliseksi katsotuna vieraslajina (mm. Kunttu ym. 2023). Joskus esiintymien tausta ei ole näin selvä ja luonnonvaraisuuskin on varteenotettava mahdollisuus. Silloin taksoni on voinut päästä luetteloomme kysymysmerkin kera, kuten tässä päivityksessä alppikatkeron (*Gentiana acaulis*). Paljon yleisemmin kysymysmerkki tarkoittaa joko määrityksen tai Suomen alueella tapaamisen epävarmuutta tahi havaintojen epäluotettavuutta.

Suomen Lajitietokeskus pitää yllä primääritietokantoja ja kerää tietoja myös muiden organisaatioiden tietojärjestelmistä. Näistä on Lajitietokeskuksen tietovarastoon kertynyt 14.11.2023 mennessä Suomesta julkisesti nähtävillä olevia putkilokasvihavaintoja noin 1.75 miljoonaa, suurimpina lähteinä

- LajiGIS 676 000
- Kotka kokoelmanhallintajärjestelmä 418 000
- iNaturalist 323 000
- Vihko-tietojärjestelmä 133 000
- Hatikka (vanha) 118 000

Ikävä kyllä emme kovinkaan paljon pysty käyttämään tietovaraston joihinkin järjestelmiin tallennettuja havaintoja eikä niitä ole mukana myöskään *Kasviatlaksen* kartoissa. Tämä johtuu ennen muuta luonnonvaraisuutta ilmaisevan tunnisteiden puuttumisesta, erilaisista taksonikonsepteista, väärinkäytetyistä nimistä ja huomattavan suuresta virhemääritysten osuudesta (Kurtto ym. 2020).

Lajiluettelo verkossa

Alun perin vuonna 2019 julkaistiin Suomessa luonnonvaraisten tavattujen putkilokasvien luettelo kolmena versiona: painettuna, pdf-tiedostona ja Excel-taulukkona.

Luetteloa on sittemmin pidetty yllä osana Suomen Lajitietokeskuksen [taksonitietokantaa](#). Siitä on vuosittain poimittu jäädytetty versio Lajitietokeskuksen julkaisemaan [Suomen lajiluetteloon](#). Tässäkin neljännessä päivityksessä esitettävät muutokset ja lisät on viety taksonitietokantaan. Vuosittaisten luetteloiden metatieto-osiossa olem-

me tätä katsausta yksityiskohdaisemmin selostaneet, miten muutokset on taksonitietokannassa teknisesti toteutettu suhteessa jo aiemmin käytössä olleisiin taksonien rajauksiin.

Ajantasaisen Suomen luonnonvaraisten putkilokasvien luettelon (ilman epävarmoiksi merkittyjä taksoniteita) saa Lajitietokeskuksen taksonitietokannasta poimittua kyselyllä:

laji.fi/taxon/list?target=MX.53078&onlyFinnish=true

Epävarmojenkin taksonien mukaan saamiseksi kysely täytetty muotoilla toisella tavalla:

laji.fi/taxon/list?target=MX.53078&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceUncertain&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceSpontaneousOldResident&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceSpontaneousNewResident&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceAlienOldResident&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceSpontaneousOldFormerlyResidentPossiblyExtinct&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceSpontaneousOldFormerlyResidentExtinct&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceAlienNewEphemeral&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceAlienNewEphemeralOnlyOld&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceSpontaneousOldFormerlyResidentPossiblyExtinct&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceAlienNewResident&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceAlienOldFormerlyResidentPossiblyExtinct&typesOfOccurrenceFilters=MX.typeOfOccurrenceAlienOldExtinct

Kyselytuloksiin voi oletusasetusten sijasta poimia itse haluamansa valikoiman yli 40 eri muuttujan arvoista.

EQUISETACEAE kortekasvit

- **8×7 Equisetum hyemale × variegatum kuusamonkorte** älvfräken = **Equisetum ×trachyodon** A. Braun
 - ▶ • **8×7 Equisetum hyemale × variegatum kuusamonkorte** älvfräken = **Equisetum ×mackayi** (Newman) Brichan
Equisetum ×trachyodon (A. Braun) W. D. J. Koch
Tästä risteymästä on yleisesti käytetty nimeä *Equisetum ×trachyodon* A. Braun 1839. Kuitenkin jo muun muassa Kartesz ja Gandhi (1991) totesivat Braunin itse asiassa julkaisseekin nimen *E. hyemale* subsp. *trachyodon* ja siihen perustuvan nimen *E. ×trachyodon* (A. Braun) W. D. J. Koch tulleen julkaisuksi vasta 1845. Sitä ennen (1843) samainen risteymä oli kuitenkin jo ehtinyt saada nimen *E. ×mackayi* (Newman) Brichan ("mackalii"), jolla siis on nimityksellinen prioriteetti.

ASPLENIACEAE raunioiskasvit

- **Asplenium trichomanes** L. tummaraunioinen svartbräken
 - ▶ **Asplenium trichomanes -ryhmä tummaraunioisryhmä** [uusi ryhmä, johon sisältyvät alla mainitut kaksi lajia ja niiden risteymä]
- **Asplenium quadrivalens** (D. E. Mey.) Landolt kalkkitummarauunioinen kalksvartbräken
Asplenium trichomanes subsp. *quadrivalens* D. E. Mey.
- **Asplenium quadrivalens × trichomanes = Asplenium ×lusaticum** D. E. Mey.
- **Asplenium trichomanes** L. **kalliotummarauunioinen vanlig** svartbräken

- **Asplenium septentrionale × trichomanes = Asplenium ×alternifolium** Wulfen
- **Asplenium septentrionale × trichomanes** subsp. **quadrivalens**
- **Asplenium septentrionale × trichomanes** subsp. **trichomanes**
 - ▶
- **Asplenium quadrivalens × septentrionale = Asplenium ×heufferli** Reichardt
- **Asplenium septentrionale × trichomanes = Asplenium ×alternifolium** Wulfen

Tummarauunioinen (*A. trichomanes* s. lato) sisältää Euroopassa ainakin viisi diploidia ja neljä tetraploidia, morfologisesti hankalasti erotettavaa taksonia, joista pääosa on harvinaisia Keski- ja Etelä-Euroopan vuoristojen kalkkikallioiden kasveja (mm. Ekr & Štech 2008, Kessler & Zenner 2021). Käytännön syistä ne on usein käsitelty alalajitasolla, vaikka ne eroavat myös kromosomiluvultaan ja eri ploidiatasojen väliset risteymät ovat steriilejä. Kromosomiston ploidiataso näkyy myös itiöiden ja ilmarakojen kokoeroina; kummatkin ovat tetraploideilla suurempia kuin diploideilla. Lisäksi ainakin diploidit ovat polveutumiseltaan polyfyleettisiä (Liu ym. 2018, Xu ym. 2000). Tässä noudatetaan Kessleriä ja Zenneriä (2021), jotka käsittelevät myös tetraploidit lajeina.

Pohjoisessa kasvaa paljolti yleisinä kaksi ryhmän lajia: *A. trichomanes* s. str. (diploidi, 2n=72) ja jonkin verran eteläisempi *A. quadrivalens* (tetraploidi, 2n = 144; luku on laskettu myös suomalaisesta näytteestä, mutta tieto puuttuu kasvien suomalaisten kromosomimääritysten luettelosta (Uotila & Pellinen 1985)). Lajit risteytyvät yhteisellä alueellaan ja kromosomitoitaan triploidi (2n=108) risteymä on steriili. Ensinnä mainittu laji

on Keski-Euroopassa kalkinkarttaja, jälkimmäinen viihtyy niin kalkki- kuin happamallakin alustalla. Suomessa, levinneisyyskylänsä reuna-alueella, *A. trichomanes* voi kasvaa myös kalkkivaikutteisilla kalliolla ja *A. quadrivalens* näyttää olevan selkeästi kalkinvaatija. Myös toisen diploidin lajin, *A. inexpectans* (Lovis) Landolt, on ilmoitettu kasvavan Ruotsissa (Tigerschiöld 1980), mutta Flora Nordica (Tigerschiöld 2000) se mainitaan vain *A. trichomanes* muuntelun yhteydessä – varsinaisen *A. inexpectans* olisi harvinainen eteläinen kalkinvaatija. Jää epäselväksi, mitä ovat nuo diploidit, kalliotummaraunioista muistuttavat kalkkikalliolla kasvavat raunioiset. Samankaltaisia on myös todettu lounaisesta Suomesta. Siis lajiryhmässä riittää yhä selvittettävää, vieläpä Suomessa.

▲ Kalliotummaraunioista, *Asplenium trichomanes* s. str. (vas.), luonnehtivat paljolti vuorottaiset, liitteät, kärjestä ylöspäin kaartuvat ja tyvestä jokseenkin tasamukaiset lehdykät. Kalkkitummaraunioisen, *A. quadrivalens*, osaksi kuta kuinkin vastakkaiset lehdykät ovat paksampia, leveämpiä, kuperia, suorakärkisiä ja tyvestään epämuukaisia (alanurkastaan kiinni lehden keskirangassa) sekä sijaitsevat tiheämmässä (jopa osittain limittäin).

Helsinki, Vuosaari, Mustavuori 30.7.2011 © L. Helyntanta ja Kanariansaaret, La Palma, Montaña Quemada 12.4.2012 © A. Kurtto

PINACEAE

Lisäyksiä

? **Picea engelmannii** Parry ex Engelm. **engelmanninkuusi** engelmannsgran

V. Lohja, Hiidensalmesta 500 m S (6687245:3337445). Täyte-maa-alueen reuna, pusikko. 2.5 m korkea yksilö, satunnainen viljelykarkulainen 14.8.2015 J. Pykälä (H; det. H. Väre 2019).

Tsuga (Endl.) Carriere **hemlokkit** hemlocksläktet

○ **Tsuga heterophylla** (Raf.) Sarg. **lännehemlockki** jättehemplock

U. Siuntio, [Nyby, E side of S end of lilammi pond] (6679103:3348571). At least two individuals in the middle of a forest 22.5.2022 J. Tuomola (<http://tun.fi/HR.3211/118333300>; with 5 photos).

ARACEAE vehkakasvit

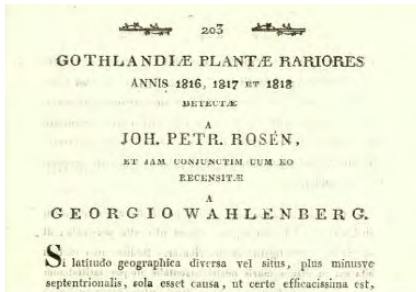
Lisäys

● **Lemna japonica** Landolt **aasianlimaska** japansk andmat *

Lemna japonica on epäyhtenäinen ja ainakin osittain risteymäsyntyinen taksoni, vanhempinaan pikkulimaska, *L. minor*, ja itulimaska, *L. turionifera* (Braglia ym. 2021, Volkova ym. 2023); siihen kuuluneeseen näiden lajien primäärisisteymiä. Aikaisemmin (Hämet-Ahti ym. 2005) *L. minor* mainittiin monimuotoiseksi, mikä näkyi myös lajin kuvaustekstissä. Monimuotoisuus johtui siitä, että nyt aasianlimaskaksi nimetty taksoni oli sisällytetty pikkulimaskaan. Kun aasianlimaska erotetaan, jää pikkulimaska varsin yhtenäiseksi lajiksi. Lasse Pihlajaniemen selvityksen mukaan *L. japonican* alue meillä kattaa Etelä- ja Länsi-Suomen. Eri ikäisiä näytteitä on melko runsaasti, vanhimmat 1800-luvun puolivälistä, ja aasianlimaskaa on syytä pitää Suomessa alkuperäisenä. Kasvin suomenkieliseksi nimeksi

on päätetty aasianlimaska, koska lajinimen epiteetti *japonica* ja siitä juontuva ruotsinkielinen nimi ovat harhaanjohtavia. Lajin alue on paljon pelkkää Japania laajempi, esiintymisen painopiste on Aasiassa, mutta kasvia on myös Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

* Sisällytetään **Lemna minor** -ryhmään.

Otsikko julkaisusta (Nova Acta Regiae Soc. Sci. Upsal., ser. 2, 8. 1821), jonka sivulla 254 *Zannichellia palustris* Rosén & Wahlenb. on kuvattu tieteelle uutena taksonina.

POTAMOGETONACEAE vitakasvit

- **Zannichellia palustris** var. **pedicillata** Wahlenb. & Rosén
▶ **Zannichellia palustris** var. **pedicillata** Rosén & Wahlenb.
Tässä korjataan pitkäkestoinen auktorinimien järjestyksessä ollut virhe.

ORCHIDACEAE kämmekkäkasvit

Alalajien lisäykset *Dactylorhiza maculata*n

- **Dactylorhiza maculata** subsp. **maculata** korpimaariankämmeikä
- **Dactylorhiza maculata** subsp. **psychophila** (Schltr.) Soó lapinmaariankämmeikä finnmarsnycklar

Pohjoiset *Dactylorhiza maculata* -ryhmän kämmekät, kielikämmekkä (*D. fuchsi*) ja maariankämmeikä (*D. maculata*), ovat eteläisiä lajikumpaneitaan pienempiä niin kooltaan kuin lehdiltään ja kukiltaankin niistä poikkeavia, mutta eteläisiä enemmän toisiaan muistuttavia. Ståhlbergin ja Hedrénin (2008) mukaan molekyyliuntomerkkien perusteella tetraploidista ($2n = 80$) taksonista voidaan pienikokoiset, lähellä rannikkoa kasvavat kasvit erottaa omaksi rodukseen, *D. maculata* var. *kolaënsis*. Toisaalta Eccarius (2016) sisällytti kielikämmekkään ($2n = 40$) pienikokoisen alalajin *psychophila*, joka hänen mukaansa kasvaa mm. Suomen Lapissa. Saman taksonin, käsiteltynä lajina *D. psychophila*, on todettu kasvavan myös Murmanskin alueella Venäjällä, missä sen kromosomiluvuksi on useasta kasvista määritetty $2n=80$ (Sipunov & Efimov 2015, Efimov ym. 2023). Uusimman, laajan tutkimuksen (Efimov ym. 2023) mukaan pohjoisessa kasvaa sekä diploidia *D. fuchsi*ä että kahta tetraploidia lajia, *D. maculata* ja *D. psychophila*. Jälkimmäinen on pienempikokoinen (alle 35 cm) ja sen parhaiten kehittyneen lehden leveys on 7–11 mm, kun taas *D. maculata* on kookkaampi (tav. 44–60 cm) ja sen kyseinen lehti on leveämpi, tyypillisesti yli 14 mm.

Lapinmaariankämmeikä, *Dactylorhiza maculata* subsp. *psychophila* (vas.), on matalampi, hennompi, tummemman sävyinen ja nuikempikukkainen kuin korpimaariankämmeikä, subsp. *maculata*.

Muonio, Olostunturi 24.7.2012 © H. Väre

Suomen valkolehdokeilla kukkien kannus on tavallisesti hyvin pitkä, minkä perusteella ne kuuluvat muunnokseen var. *latissima* (oik.), pohjanvalkolehdokki.

Hankasalmi, Säkinmäki 28.6.2023 © A. Kurtto

*Dactylorhiza psychophila*n rajaus niin korpimaariankämmeikään kuin pohjoisiin kielikämmekän populaatioihin on Suomessa puutteellisesti selvitetty, mutta tetraploidina se on todennäköisemmin lähempänä *D. maculata* kuin *D. fuchsi*ä ja on siten luontevimmin käsiteltävissä ensin mainitun alalajina.

- ? **Platanthera bifolia** subsp. **bifolia** etelänvalkolehdokki skogsnatviol
- **Platanthera bifolia** subsp. **latiflora** (Drejer) Löjtnant pohjanvalkolehdokki skogsnatviol
▶
- ? **Platanthera bifolia** var. **bifolia** etelänvalkolehdokki skogsnatviol
- **Platanthera bifolia** var. **latissima** (Tinant) Thielens pohjanvalkolehdokki skogsnatviol
Platanthera fornicata (Bab.) Buttler
Platanthera bifolia subsp. *latiflora* auct.

Valkolehdokin kaksi rotua eroavat toisistaan luotettavimmin kukan kannuksen pituuden perusteella, mutta muita kovinkaan selvärajaisia morfologisia eroja ei ole, vaan ominaisuudet muuttuvat vähittäin. Rotujen alueet ovat pääosin yhteneviä, sympatrisia, vaikka etelänvalkolehdokkia (var. *bifolia*) ei lie Suomessa eikä pääosassa Ruotsia. Ahvenanmaalaisten populaatioiden määrittäminen rotutasolla on osoittautunut kyseenalaiseksi (Hæggröm 1994). Pedersen ja Lange (2021)

► Isoine kukkasykeröineen ja terävine kehälehtineen amerikanvihvilä, *Juncus canadensis*, muistuttaa solmuvihiä, *J. articulatus*, mutta lehdet ovat vankempia, kukinnan haarat pystympiä, kukat pitempiä ja kehälehdet selvästi pitempisuippuisia sekä siemenet pienempiä (alle 1 mm vs. 2.8–4 mm) ja suippukärkisiä (vs. pyöreäkärkisiä). Mainiot kota- ja siemenkuvat ovat nähtävissä Minnesota Wildflowers: *Juncus canadensis*, *Juncus articulatus*

Kuva Köyliön näytteestä, A. Kurtto

katsovat, että valkolehdokin rodut tulee erottaa toisistaan vain variaatiotasolla, mutta Keski-Euroopassa ne on käsitelty usein lajeina. Käsitelly alalajeina edellyttäisi pohjanvalkolehdokin tieteellistä nimeämistä, sillä alalajitasolla siitä puuttuu laillinen tieteellinen nimi, koska on osoittautunut, että *latiflora*-nimelle valittu tyyppinäyte edustaakin kasvin nimirotua.

AMARYLLIDACEAE

Lisäys

○₃ *Allium moly* L. keltalaukka guldlök

U. Helsinki, Oulunkylä, tien varren joutomaa (6681848: 3387464), 2 fertiiliä yksilöä 19.6.2021 V. Lipponen (tun.fi/JX.1254157; myös valokuvia).

ASPARAGACEAE parsakasvit

Lisäys

○**M** *Othocallis mischtschenkoana* (Grossh.) Speta persian-sinililja persisk blästjärna
Scilla mischtschenkoana Grossh.

V. Turku. Rykmentintie (6709947:3239193), in a garden waste dumping site 8.5.2018 J. Lampinen (tun.fi/HR.3211/84542055).

CANNACEAE kannakasvit

○**M** *Canna* ×*generalis* L. H. Bailey tarhakanna kannna ►
○**M** *Canna* ×*hybrida* Rodigas tarhakanna kannna
Canna ×*generalis* L. H. Bailey

Kurtto ym. (2020) lisäsivät tarhakannan Suomen putkilokasvien luetteloon (Kurtto ym. 2019) tieteellisenä binaarinimenään *Canna* ×*generalis* L. H. Bailey, joka on julkaistu vuonna 1923. Kuitenkin nimen *C. ×hybrida* Rodigas 1895 katsotaan myös tarkoittavan tätä risteymää ja niin ollen olevan paljon aiemmin julkaistuna sen käypä nimi. Synonyymeihin kuuluvat myös *C. ×aurantiaca* Tineo ex Tod. 1859 non *C. aurantiaca* Roscoe 1826 (= *C. indica* L. 1753) ja *C. ×hortensis* Guillaumin 1934.

JUNCACEAE vihviläkasvit

Lisäys

⊗ **J** *Juncus canadensis* J. Gay ex Laharpe amerikanvihvilä
Tämä luontaisena itäisen Pohjois-Amerikan kasvi tavattiin vuonna 1953 Säkylän Köyliössä (St) karpalokoekentällä amerikankarpalon (*Vaccinium macrocarpon*) juuripaakun mukana tulleen ja aluksi rantavihiäksi (*Juncus alpinoarticulatus*) määritettyä seuranaan amerikanorvokki (*Viola lanceolata*) ja amerikanalpi (*Lysimachia terrestris*) (Suominen 2013). Kaikki mainitut tulokaslajit on havaittu Suomessa tuon ainoan kerran.

Juncus minutulus ► siirretään lajin *J. bufonius* synonyymiksi (ja myös poistetaan *Juncus bufonius* -ryhmästä)

● **Juncus bufonius** L. konnanvihvilä vägtåg *

Juncus minutulus (Albert & Jahand.) Prain
Juncus bufonius subsp. *minutulus* Soó

Kuten edellisessä päivityksessämme (Kurtto ym. 2022) totesimme, Rooksin ym. (2011) sekä sytologiaan että morfologiaan pohjautuva selvitys päätyi siihen, että konnan- ja nölläisenvihvilä ei ole mahdollista erottaa morfologisesti edes tilastollisin monimuuttujamenetelmin ja että usein diagnostisina pidetyt kukka- ja hedelmäntuomerkki voivat vaihdella jopa saman yksilön kukkien välillä. Niinpä nimi *Juncus minutulus* on mielekäntä katsoa silkaksi nimen *J. bufonius* synonyymiksi.

Edellä sanotusta seuraa, että "risteymä" *Juncus bufonius* × *minutulus* ► poistetaan luettelosta.

CYPERACEAE sarakasvit

Lisäys

• **Carex atrata** × *media*

Ks. Kuusamo, Yli-Kitka, Kouervaaran juuri, Apajal:n [Apajalahden] ja Mäntyv:n [Mäntyniemen] välissä (734:358), Ger.-Fil-lehto 8.8.1963 P. Paaso (OULU; det. T. Ulvinen 1965).

Ks. Kuusamo: Vasaraperä, Kouervaaran W-osassa, noin 300 m Yli-Kitkasta SW (73387:35803), jyrkällä hakatulla rinteellä 10.6.1986 H. Väre 1070 (OULU; det. T. Ulvinen 2019).

Ilmeisesti molemmat näytteet ovat samasta esiintymästä.

► Amerikantunturisan, *Carex bigelowii* subsp. *bigelowii*, tähkistössä ainoa hedetähkä on selvästi perällinen ja emitähkät eivät muodosta tiivistä nippua, tähkäsuumujen keskisuoni liepeineen on usein vaalea.

Enontekiö, Somasjärvi 31.7.2018 © H. Väre (kukintokuva) ja Saana 2.8.2014 © J. Rikkinen

Carex bigelowii ja sen risteymät

Poistot

- **Carex bigelowii** subsp. **dacica** (Heuff.) T. V. Egorova **euroopantunturisara** vanlig styvstarr
Carex bigelowii subsp. *rigida* W. Schultze-Motel
- **Carex acuta** × **bigelowii** subsp. **dacica**
Carex acuta × *bigelowii* subsp. *rigida*
- **Carex aquatilis** × **bigelowii** subsp. **dacica**
Carex aquatilis × *bigelowii* subsp. *rigida*
- **Carex bigelowii** subsp. **dacica** × **cespitosa**
- **Carex bigelowii** subsp. **dacica** × **nigra**

Muutokset

- **Carex bigelowii** subsp. **dacica** × **nigra** subsp. **juncella** ▶
• **Carex bigelowii** × **nigra** subsp. **juncella**
- **Carex bigelowii** subsp. **dacica** × **nigra** subsp. **nigra** ▶
• **Carex bigelowii** × **nigra** subsp. **nigra**

Viimeaikaiset tutkimukset (mm. Schönswetter ym. 2008, Bakke Westergaard ym. 2021) ovat osoittaneet, että pohjoisen pallonpuoliskon pohjoisosissa ja vuoristoissa hyvin laajalla alueella kasvavaa tunturisaraa edustaa Fennoskandiassa pääasiassa kaksi rotua. Niistä euroopantunturisara (subsp. *dacica*) on saapunut jääkauden jälkeen etelästä ja ylittää nyt Fennoskandiassa ainakin keskiseen Norjaan ja keskiseen Ruotsiin (Jämtanti) asti sekä mahdollisesti jopa Pohjois-Norjaan saakka ynnä ympäristössä peräti Grönlantiin, Islantiin ja Jan Mayenille. Mutta Suomi ilmeisesti on euroopantunturisaralta saavuttamatta. Ainakin kaikki alalajilleen määrittelykelpoiset Luonnontieteellisen keskus-

museon herbaarion (H) lajin näytteet, joita on kertynyt tosi paljon, edustavat nimirotua eli amerikantunturisaraa (subsp. *bigelowii*), vaikka näyte-esitteissä usein käytetäänkin laji- tai alalajimäärettä *rigida*, joka tarkoittaa euroopantunturisaraa. Amerikantunturisaran levinneisyys on amfiatlantinen eli rodun on täytyntä levitä Fennoskandiaan Pohjois-Amerikasta

Euroopantunturisaran, *Carex bigelowii* subsp. *dacica*, tähkistö on suppea ja tähkäsuomut ovat yleensä kokonaan tummia.

Norja, Trøndelag, Oppdal 30.8.2008 © Rolv Hjeltnad

valtameren yli. – Edellä on sanottu "pääasiassa kaksi rotua" sen vuoksi, että idästä päin eli jo kolmannelta suunnalta kurottu sysisähkäinen siperiantunturisara (*C. bigelowii* subsp. *arctisibirica* (Jurtzev) Å. Löve & D. Löve) koillisimpaan Norjaan ja Kuolan niemimaan pohjoisrannikolle (sekä Huippuvuorille). Fennoskandian tunturisararodut taipuvat Elvenii ym. (2022) mukailten määrittäyskaavaksi seuraavasti:

1 Hyvin tiheitä kasvustoja muodostava (maavarren nivelvälit lyhyitä); varsi hoikka (läpimitta 0.7–1.5 mm); lehdet tav. 1.5–4 mm leveitä, laidoilta voimakkaasti taakäänteisiä; tähkäsuomut kokonaan (ruskean)mustia; pullakoissa lyhyt suota.....
.....**subsp. arctisibirica**

1 Melko harsuja kasvustoja muodostava (maavarren nivelvälit pitkähköjä); varsi usein tukevampi (läpimitta 1.4–2 mm); lehdet tav. 4–7 mm leveitä, laidoilta hieman taakäänteisiä; tähkäsuomut kokonaan (ruskean)mustia tai keskeltä vaaleampikaistaisia; pullakot suuodattomia2

2(1) Hedetähkän perä tav. 10–20 mm; emitähkät tav. selväväliisiä; tähkäsuomut tav. vaaleita keskisuonen molemmin puolin ...

.....**subsp. bigelowii**
2 Hedetähkä perätön tai perä enintään 5 mm; ainakin ylempät emitähkät lähekkäisiä; tähkäsuomut tav. kokonaan tummia
.....**subsp. dacica**

Elvenin ym. (2022) piirroskuvat auttavat hahmottamaan alalajien eroja, etenkin kuvaamaan subsp. *dacican* kahteen muuhun verrattuna tukevaa, leveä- ja usein pystylehtistä ja limittäis-tähkällistä olemusta. Nuo ominaisuudet ilmenevät hyvin myös Suuren kasvikirjan (Jalas 1958: 679) valokuvassa, jonka jemtantilainen tunturisara selvästi edustaa alalajia *dacica*.

Lisäys

- **Carex concolor** R. Br. **allinsara** tundrastarr
Carex aquatilis subsp. *stans* (Drejer) Hultén
Carex stans Drejer
Carex concolor on risteymästä *C. aquatilis* × *bigelowii* subsp. *bigelowii* itsenäistynyt fertiili laji, joka tunnetaan laajalti vanhempiensa alueiden ulkopuolettakin. Levinneisyys (läsnä ainakin maakunnissa EnL ja InL) ja ekologia (pohjoisten soiden laji allin tapaan) Suomessa ovat kunnan selvitystä vailla. Osa tunturi-seutujen primaariristeymiksi määritetystä aineistosta varmaan-kin kuuluu tähän lajiin (vrt. Elven ym. 2011: "We also found, to our surprise, that the majority of specimens (hundreds) that we now would assign to *C. concolor* from the Scandinavian mountains previously had been assigned to the hybrid *C. aquatilis* × *bigelowii*, in spite of their fertility and of these two proposed parental species rarely growing close together.").

► Allinsara, *Carex concolor*, on risteymäsyntyinen laji, joka muistuttaa etenkin toista kantalajiaan vesisaraa, *C. aquatilis*, mutta säilyttää tyvellään kuin kauluksena runsaasti edellisvuosien kuituneita lehtiä ja tavallisesti kantaa vain yhtä hedetäkkää ja enintään kolmea emitäkkää.

Kuva Oslon herbaarion (O) näytteestä Norjan Sør-Trøndelagista.

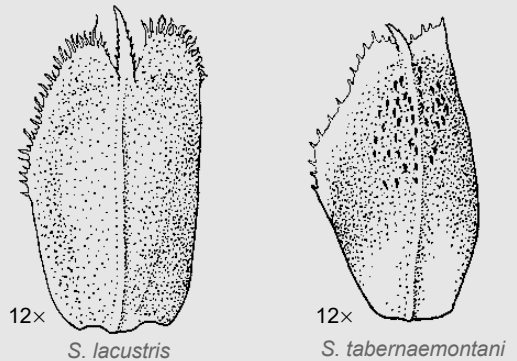

Lisäys

- **Carex intumescens** Rudge **intiaanisara** indianstarr
EH. Tampere, Hyhky, Pispalan valtatie eteläpuoli (6826:3323), kerrostalon pihaan viettävässä luiskassa. Koristeistutusten keskellä. Kaksi kookasta mätästä. 4.10.1998 P. Ranta (H; det. A. Kurto 1998).

Tämä luontaisena itäisen Pohjois-Amerikan sara oli tullut paikalle ehkä koristekasvien mukana.

- ? **Schoenoplectus lacustris** × **tabernaemontani** ►
? **Schoenoplectus lacustris** × **tabernaemontani** =
Schoenoplectus × **flevensis** Lansdown & Rumsey
Lansdown ja Rumsey (2020) kuvailevat tämän risteymän ja sen kantalajien eroja niin perusteellisesti sanoin ja kuvin, että

Piirroksat Marja Koskinen

niiden avulla varmaan voitaisiin varmistaa risteymän todennäköinen kasvaminen Suomessa ainakin jossakin sisälahden perukassa vanhempiensa lähetyvillä. Todettakoon vielä, että Suomessa sinikaislan yhdeksi erotustuntomeriksi on totuttu sanomaan tähkäsuomujen tummanystyisyys, mutta tarkemmin ottaen kyseessä ovat **tummat paksutyviset väkäset eli käyrät, jäykät karvat**. Myös järvikaislan ja risteymän suomuissa voi olla tummia nystymäisiä rakenteita, mutta ilman väkäskärkeä. Sellaisten läsnäolon tai puuttumisen toteamiseen tarvitaan reilua suurennusta.

◀ Versojen väri ja tähkäperien pituuserot (tähkistön tiiveys) erottavat jo yleissilmäyksellä järvikaislan (*Schoenoplectus lacustris*; vas.) ja sinikaislan (*S. tabernaemontani*; oik.) toisistaan, mutta risteymien tunnistamiseen vaaditaan tähkäsuomujen yksityiskohtien tarkastelua.

Hankasalmi, Säkinmäki, Armisvesi 7.7.2023 © A. Kurtto ja Helsinki, Lauttasaari, Käärmekärit 20.7.2006 © L. Helynranta

◀ Hietikkonata, *Festuca beckeri*, muistuttaa lampaanataa, *F. ovina*, mutta tyvitupet ovat paksumpia ja keskenään jokseenkin samankorkuisia ja lehdet jäykempiä ja harmahtavampia. Suomessa hietikkonata on tavattavissa vain lounaassa, helpoimmin Hankoniemen hietikoilla.

Hanko, Tvärminne 23.6.2010 © H. Väre

POACEAE heinäkasvit

? *Agrostis canina* × *capillaris* ▶ ? *Agrostis canina* × *capillaris* = **Agrostis** × **sanionis** Asch. & Graebn.

Arctophila Rupr. pohjansorsimot hänggrässläktet ▶

Dupontia R. Br. jääheinät isgrässläktet

Arctophila Rupr.

● **Arctophila fulva** (Trin.) Rupr. pohjansorsimo hänggräs
▶ ● **Dupontia fulva** (Trin.) Röser & Tkach pohjansorsimo hänggräs

Arctophila fulva (Trin.) Rupr.

Arctophila fulva var. *pendulina* (Laest.) Holmb.

Arctophila fulva var. *pendulina* (Laest.) Holmb. pikkupohjansorsimo älvhänggräs siirretään lajin **Dupontia fulva** synonyymiksi (ks. edellä).

Sukujen *Arctophila* ja *Dupontia* erillisyyttä tai yhteenkuuluvuutta on tällä vuosituohannella pohdittu useiden DNA-pohjaisten fylogeneettisten analyysien yhteydessä. Seuraamme Tkachin ym. (2020) päätelmää yhdistämällä suvut. – Suomen ja Ruotsin pohjansorsimot ovat kookkaita, hoikkia ja usein nuokkuvaröyhäisiä. Niistä on käytetty nimeä *Arctophila fulva* var. *pendulina*, pikkupohjansorsimo. Lajin koko laajan sirkumpolaarisen alueen kattavaa taksonomista tutkimusta ei kuitenkaan ole tehty.

● **Elymus alaskanus** subsp. **scandicus** (Nevski) Melderis pikkutunturivehniö liten fjällelm

Elymus kronokensis subsp. *scandicus* (Nevski) Tzvelev

▶ ● **Elymus alaskanus** subsp. **borealis** (Turcz.) Á. Löve & D. Löve pikkutunturivehniö liten fjällelm

Elymus alaskanus subsp. *scandicus* (Nevski) Melderis

Elymus kronokensis subsp. *scandicus* (Nevski) Tzvelev

· **Elymus alaskanus** subsp. **scandicus** × **caninus** ▶
· **Elymus alaskanus** subsp. **borealis** × **caninus**

· **Elymus alaskanus** subsp. **scandicus** × **mutabilis** ▶
· **Elymus alaskanus** subsp. **borealis** × **mutabilis**

Lajin taksonomiasta ja nimestöstä on edelleen monenlaisia tulkintoja. Seuraamme Elvenin ym. (2011) näkemystä alalajin *borealis* väljässä rajauksessa, joka sisältää myös Luoteis-Euroopan endemiittinä pidetyn alalajin *scandicus*.

● **Festuca polesica** Zapat. hietikkonata sandsvingel ▶
● **Festuca beckeri** (Hack.) Trautv. hietikkonata sandsvingel

Festuca polesica Zapat.

Kun hietikkonata, *Festuca polesica* Zapat. 1904, sisällytetään Euroopan kaakkoiskulmilta kuvattuun lajiin *F. beckeri* (Hack.) Trautv. 1884, niin kuin viime aikoina on tehty mm. Viron kasviatlaksessa (<https://taimeatlas.ee/>) sekä POWO- ja SKUD-tietokannoissa (<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:1015292-1> ja <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/skud/>), on jälkimmäisellä nimellä prioriteetti.

03 **Festuca stricta** Host **sojonata**

03 **Festuca stricta** Host subsp. **trachyphylla** (Hack.) Pils
jäykkänata härdsvingel
Festuca brevipila R. Tracey
Festuca trachyphylla (Hack.) Hack.

03 **Festuca trachyphylla** (Hack.) R. P. Murray **jäykkänata**
härdsvingel

Festuca brevipila R. Tracey

Festuca stricta Host subsp. *trachyphylla* (Hack.) Patzke ex
Pils

Nimen *Festuca trachyphylla* auktoriuudeksi on aiemmin tulkittu
(Hack.) Hack. 1915, mutta kombinaation julkaisi ikään kuin va-
hingossa jo paljon aiemmin eli 1895 englantilainen kirkonmies,
botanisti ja perhostutkija Richard Paget Murray (1842–1908)
vähemmän tunnetussa sarjassa Proceedings of the Somerset-
shire Archaeological and Natural History Society.

Vahvistus ja korjaus

? **Molinia caerulea** subsp. **arundinacea** (Schrank) H. K. G.
Paul **isosiniheinä** jättetätel ▶ ○ **Molinia caerulea** subsp.
arundinacea (Schrank) K. Richt. **isosiniheinä** jättetätel
Suomessa tätä kookasta (jopa yli 2 m) siniheinärotua viljellään
koristekasvina ja se on ainakin kerran tavattu tulokkaana ja
saattaa olla löydettävissä maan- tai puutarhajätteen läjitysalu-
eiltakin. – Dančák ym. (2014) esittävät määrittyskaavan muo-
dossa isosiniheinän ja pikkusiniheinän (subsp. *caerulea*) tarkat
erotustuntemerkit (lajeina *M. caerulea* ja *M. arundinacea*).

EH. Tampere, Myllypuro (66868:33180), teollisuusraiteen
vieressä kuivassa ojassa 11.8.1984 T. Lahtonen (H).

▲ Helsingin Herttoniemen kartanon tuulimyllykallion
läheinen jäykkänadan, *Festuca trachyphylla*, esiintymä
voi periytyä jo 1800-luvun lopun puistokylvöistä, mutta
lajin valtava yleistyminen Suomessa pääsi vauhtiin
vasta 1900-luvun loppukymmeninä tienluiskanurme-
tuksiin kylvämisen myötä.

Helsinki, Herttoniemen kartano 28.5.2008 © L. Helynranta

Kaksi lisäystä heinäkavien epämuodollisiin ryhmiin

Phleum pratense -ryhmä nurmitähkiöryhmä

- **Phleum nodosum** L. ketotähkiö vildtimotej
- **Phleum pratense** L. nurmitähkiö vanlig timotej

Puccinellia distans -ryhmä kujasorsimoryhmä

- **Puccinellia capillaris** (Lilj.) Jansen luotosorsimo kust-
saltgräs
- **Puccinellia distans** (Jacq.) Parl. kujasorsimo grätt salt-
gräs
- **Puccinellia capillaris** × **distans**

◀ **Isosiniheinä**, *Molinia caerulea* subsp.
arundinacea, on lehtiään ja tähkylöi-
tään myöten suureellisempi kuin ran-
tojemme ja soidemme pikkusiniheinä,
subsp. *caerulea*, ja röyhy on usein
avoimempi kuin sillä.

◀◀ Helsinki, Myllypuro, koristeistutus 9.10.2023
© A. Kurto ja ◀ Tampere, Myllypuro (H).

◀◀ Luotosorsimo, *Puccinellia capillaris*, kuuluu merenrantakallioiden urheimpiin pioneerikasveihin.
 ◀ Sukulaisensa kujasorsimo, *P. distans*, puolestaan on jo pitkään asuttanut vanhojen kaupunkien kujia, katuja ja toreja sekä viime vuosikymmeninä ilmaantunut valtateiden laidoille jopa pitkiksi nauhoiksi.

Helsinki, Itäinen Haapasaaari 12.8.2007
 ja Hakaniemi 2.8.2018 © L. Helynranta

PAPAVERACEAE unikkokasvit

Kurto ym. (2020) jo muuttivat jättiunikon nimestöä (►), mutta jälleen sitä (valitettavasti) tulee muuttaa (►►).

- OM **Papaver lasiothrix** Fedde **jättiunikko** jättevallmo ►
 OM **Papaver pseudo-orientale** (Fedde) Medw. **jättiunikko** jättevallmo
Papaver lasiothrix auct. ►► OM **Papaver setiferum**
 Goldblatt **jättiunikko** jättevallmo
Papaver lasiothrix auct.
Papaver pseudo-orientale (Fedde) Medw.

Uusi muutos juontuu Lackin (2019) ehdotuksesta säilyttää käytössä (konservoida) nimi *Papaver pseudo-orientale* (Fedde) Medw. 1918 huolimatta aiemmasta homonymististä *P. pseudo-orientale* E. G. Camus 1898, joka tarkoittaa risteymää *P. lateritium* × *orientale*. Edelleen hän epäili, että jättiunikolle annettu tieteellinen korvikenimi (replacement name) *P. setiferum* Goldblatt ei eroa kylliksi vanhemmasta nimestä *P. setigerum* DC. (*P. somniferum* subsp. *setigerum*) ja olisi laittomaksi katsottava myöhempi homonymi. Tämän selvityksen perusteella Kurto ym. (2020) korjasivat toiselle taksonille kuuluvaksi osoittautuneen nimen *P. lasiothrix* nimeksi *P. pseudo-orientale* [nom. cons. prop.]. IAPT:n (International Association for Plant Taxonomy) putkilokasvien nimityskomitea ei kuitenkaan suosittelut konservointiehdotuksen hyväksymistä (Applequist 2023) ja totesi, että *P. setiferum* Goldblatt 2011 eroaa kylliksi nimestä *P. setigerum* DC. 1815 ja näin ollen on hyväksytty nimi.

RANUNCULACEAE leinikkikasvit

Lisäyksiä

- O3 **Aconitum lycoctonum** subsp. **neapolitanum** (Ten.) Nyman **etelänukonhattu** sydstormhatt
Aconitum lamarckii Rchb.
 EH. Somero, Kerkola, Niittumäki (67259:32986), harmaalepikon suojassa lähellä puroa ja ajotietä, ainakin noin 2 m × 5 m

▼ **Etelänukonhattu**, *Aconitum septentrionale* subsp. *neapolitanum*, hyvin viihtyvänä vilelykarkulaisena somerolaisella puronvarrella.

7.7.2023 © Lasse Nokka

alalla, 7.7.2023 Lasse Nokka (suull. ja valokuva). Samalla alueella jo pitkään etelänruttojuurta. Mahdollisesti kulkeutuneet paikalle noin 20 vuotta sitten maan mukana tietä levennettäessä.

Om **Clematis vitalba** L. **saksankärhkö** skogsklematis
V. Uusikaupunki, Munaistenmetsä, jätekeskus, kaatopaikan
eteläkulmauksen (6755179:3199559) iso maakasa, alle ½
neliömetrin kasvusto 12.9.2022 T. Hietanen (H-ark).

Poisto

? **Hepatica transsilvanica** Fuss **unkarinsinivuokko** ung-
ersk blåsippa

Lajista ei ole aidosta karkulaisuudesta kertovia havaintoja.

• **Ranunculus aquatilis** × **baudotii** ▶ • **Ranunculus**
aquatilis × **baudotii** = **Ranunculus** × **lambertii** A. Félix

Lisäyksiä sätkinristeymiin, ensimmäinen ja kolmas myös **sisällyte-**
tään Ranunculus aquatilis -ryhmään

Aikaisemmin todettujen (Kurtto ym. 2021) muutosten jatkoksi
on Lasse Pihlajaniemen selvitysten ja määritysten perusteella
luetteloon lisättävä kolme uutta sätkinristeymää. Näitä risteymiä
ei liene tavattu muualta (Wieggleb ym. 2017).

• **Ranunculus aquatilis** × **confervoides** *

A. Kökar, Karlby, Grönviksbäcken (6661:3157) 11.8.1948 C.
Cedercreutz (H).

• **Ranunculus circinatus** × **confervoides**

Vähäsuolaisessa murtovedessä; itäiseltä Suomenlahdelta
melko runsaasti löytöjä, kaikki vanhoja (1856–1948; U Loviisa,
EK Pyhtää ja Kotka), sekä Satakunnasta useita löytöjä Porista
ja Merikarvialta, tuorein 2008 (Merikarvia, J. Suominen (H)).

• **Ranunculus confervoides** × **kauffmannii** *

KiL. Kittilä, Tepsa, Lomajärvet (750:344) 1956 J. Salonen (H),
1963 E. Kotanen & L. Virtanen (H) ja M. Visa (H); todennäköi-
sesti myös 1997 (OULU).

CRASSULACEAE maksaruohokasvit

O3 **Hylotelephium 'Herbstfreude'** komeamaksaruoho
höstkärleksört ▶

O3 **Hylotelephium** × **mottramianum** J. M. H. Shaw & R.

Stephenson **tarhaisomaksaruoho** = **Hylotelephium**
spectabile (Boreau) H. Ohba × **telephium**

O3 **Hylotelephium** × **mottramianum** 'Herbstfreude'
komeamaksaruoho höstkärleksört

Hylotelephium 'Herbstfreude'

Suomessakin suosittu näyttävän ja kestävä koristekasvin ko-
meamaksaruohon historiaa ja nimestä ovat hiljattain käsitelleet
Shaw ja Stephenson (2023).

FABACEAE hernekasvit

O **Sesbania exaltata** (Raf.) Rydb. **tikaskolibrinpapu**

Sesbania herbacea auct. ▶

O **Sesbania herbacea** (Mill.) McVaugh **tikaskolibrinpapu**

Sesbania exaltata (Raf.) Rydb.

Laji on tavattu Suomessa muutaman kerran soijatulokkaana.

ROSACEAE ruusukasvit

Lisäyksiä

Om **Rosa (Beggeriana-Ryhmä)** 'Pohjantähti'
suomenköynnönsruusu

KP. Kokkola, Ykspihlaja, satama-alueen itäosan teollisuushallin

▲ **Saksankärhkö**, *Clematis vitalba*, Helsingin Kumpulän-
mäellä Pietari Kalmin kadun pysäköintikentän laidan
ruohostossa. Tällä paikalla laji on katsottava viljely-
jänteeksi eli muistoksi alueella aikoinaan sijainneista
57 "skutsilaisten" asuttamasta pientalosta ("Toukolan
puistotalot"), jotka Ruotsi oli sodan jälkeisen asuntopu-
lun aikana lahjoittanut ja jotka purettiin 1970-luvulla.
Tällä paikalla sijaitsi silloisen Mustikkatien taloja.

27.8.2016 © L. Helynranta

edustan sorakentän laita (7088:3505), todennäköisesti kulkeu-
nutun täyttömaassa, 15.7.2023 J. Särkkä (näyte 32/23).

O **Rosa inodora** Fr. **kainoruusu** västkustros

Rosa elliptica auct.

ES. Kouvola, ratapiha, leveimmän kohdan välialue N-osassa
(67509:34851), joutomaahietikko 25.6.1993 J. Taarna (H; det.
H. Väre 2020).

• **Rubus caesius** × **idaeus mesivadelma** åkerbärshallon
= **Rubus** × **pseudoidaeus** (Weihe) Lej.

Rubus xidaeoides Ruthe

▶ • **Rubus caesius** × **idaeus mesivadelma** åkerbärs-
hallon = **Rubus** × **pseudoidaeus** (Weihe) **Schtdl.**

Rubus xidaeoides Ruthe

Van de Beek ym. (2023) korjasivat tämän risteymän vuonna
1833 julkaistun binaarisen nimen auktorisiteerausta artik-
kelissaan, jossa he esittivät nimeä konservoitavaksi (nom.
cons.) ja sen aiempaa homonymia *Rubus pseudoidaeus* F.
W. Schmidt 1790 hylättäväksi (nom. rej.). Jälkimmäinen nimi
kuuluu Euroopassa laaja-alueisen ja Etelä-Skandinavian asti
kasvavan uurrevatukan synonyymeihin, mutta tuosta peittova-
tukoihin (sektio *Corylifolii*) kuuluvasta lajista on käytetty miltei
yksinomaan tieteellistä nimeä *R. sulcatus* Vest 1821 – siinä
hyvä lisäsy Franz Willibald Schmidin (1764–1796) em. nimen
käytöstä poistamiselle.

OM *Spiraea ×billardierei* Herincq **rusopajuangervo** klase-spirea * = ***Spiraea douglasii × salicifolia* L.** ▶

OM *Spiraea ×billardii* Herincq **rusopajuangervo** klase-spirea * = ***Spiraea douglasii × salicifolia* L.**

Kurto ym. (2020) väittivät, että tämän pensaan tieteellisen risteytymääreen oikea kirjoitusasu on *billardierei*, koska kasvi on nimetty ranskalaisen biologin Jacques Julien Houtou de Labillardièren (de la Billardiére; 1755–1834) muistoksi. Mutta määre kunnioittaakin ranskalaista puutarhuria nimeltään M. Billard, joten *billardii* on sittenkin oikein (mutta ei aiemmin käytetty *billardii*).

SALICACEAE pajukasvit

Lisäys epämuodollisiin ryhmiin

Salix alba -ryhmä valkosalavaryhmä

Salix alba L. valkosalava vitpil

Salix alba 'Sibirica' hopeasalava silverpil

Salix ×ehrhartiana Sm. puistohalava balsampil =

Salix alba × pentandra

Salix ×fragilis L. jokisalava grönpil =

Salix alba × euxina

▲ **Idänkentätürkki**, *Euphorbia esula* subsp. *saratoi*, on alkuaan tulokasalueeltaan Ranskan Merialpeilta tieteelle uutena lajina kuvattu kasvi, josta on pitkään käytetty virheellisesti useita muita tieteellisiä nimiä. Suomessa tämä rotu on kentätürkin vallitseva olomuoto, mutta muutoin muuntelu on edelleen selvityksen tarpeessa.

Joutsa, keskusta, Myllytie 24.6.2007 © A. Kurto

▼ **Viitavaahteraa**, *Acer barbinerve*, luonnehtivat lehti-liuskojen pitkäsuippuisuus ja karkea toissahaisuus.

Helsinki, Kaisaniemi, kasvitieteellinen puutarha 17.10.2023 © A. Kurto

EUPHORBIACEAE tyräkkikasvit

⊖ **Euphorbia esula** subsp. **tommasiniana** (Bertol) Kuzmanov **idänkentätürkki** smalbladig vargtörel ▶

⊖ **Euphorbia esula** subsp. **saratoi** (Ardoino) P. Fourn.

idänkentätürkki smalbladig vargtörel

Euphorbia esula subsp. *tommasiniana* auct.

Reichert ym. (2018) katsoivat näkemiensä suomalaisten kentätürkinäytteiden kuuluvan heidän lajina pitämäänsä Euroopassa laaja-alueiseen taksoniin *Euphorbia saratoi* Ardoino.

Lienee kuitenkin parempi katsoa kasvi edelleen alalajiksi nimellä *E. esula* subsp. *saratoi* (Ardoino) P. Fourn., koska ainakaan Suomessa se ei näytä kovin selkeästi rajoittuvan *E. esulaan* s. str. Subsp. *saratoi*n synonyymeihin kuuluu *E. esula* subsp. *tommasiniana* auct.; oikea subsp. *tommasiniana* on Koillis-Italian Triesten alueen karstimaastojen endemiitti.

ONAGRACEAE horsmakasvit

Lisäys

O3 **Fuchsia Hybrida-Ryhmä palleroverenpisarat** fuchsia

V. Lohja, Moisio, Suintiantien varsi, maankaatopaikka (66861:33404), 2 yksilöä 16.7.2008 J. Pykälä (H; det. H. Väre 2008).

U. Hanko, Hangon jäteasema, Vapon käsittelykentän eteläreunan ison maakan pohjoisluisika (6642955:3277063). Pieni n. 10 cm pituinen yksilö, 2 kukkaa ja pari nuppua 22.9.2023 T. Hietanen (H-ark). Lajike 'Royal Purple'.

SAPINDACEAE saippumarjakasvit

Lisäys

O3 **Acer barbinerve** Maxim. **viitavaahtera** grönlönn

V. Lohja, Nummenkylä, Nälköönähteen E-puolella, moottoritien liittymätien S-puolella (6690953:3346427), pyörätien piennar, yksi taimi 2.7.2015 J. Pykälä 48212 (H) (det. H. Väre 2019).

V. Lohja, Moisio, Suintiantien varsi (6686125:3340371), maankaatopaikka, 1/2 m korkea puun alku, satunnainen viljelykarkulainen 19.9.2015 J. Pykälä (H) (det. H. Väre 2019).

Tämä luontaisena itäaasialainen (Korea, Mantšuria, Venäjän Kaukoita), sirolehtinen, pensasmainen vaahteralaji menestyy eteläisessä Suomessa hyvin, mutta on silti viljelyssä harvinaisen.

CLEOMACEAE hämähäkkikukkakasvit

OM **Tarenaya hassleriana** (Chodat) Iltis otahämähäkkikukka paradisblomster ▶

OM **Tarenaya houtteana** (Schtdl.) Soares Neto & Roalson otahämähäkkikukka paradisblomster

Tarenaya hassleriana (Chodat) Iltis

Soares Neto ym. (2022) pitivät nimiä *Cleome houtteana* Schtdl. 1852 ja *C. hassleriana* Chodat 1898 synonyymeina, jolloin ensin mainitun lajimääreellä on prioriteetti myös lajin siirtyessä *Tarenaya*-sukuun.

BRASSICACEAE ristikukkaiskasvit

Lisäyksiä

• **Draba glabella** × **norvegica**

EnL. Enontekiö, Porojärvet, Tshaivaari (n. 7684:3277)
29.7.1935 J. I. Liro (H) (det. R. Elven & H. H. Grundt 2008).

⊗M **Erysimum cheiri** (L.) Crantz koreakultalacka gyllenlack
U. Helsinki, Pakila, Muurimestarintie (n. 6683:3386), vanha hylätty kaatopaikka 18.8.1966 A. A. Korhonen (KUO).

● **Erysimum strictum** G. Gaertn., B. Mey. & Scherb. rantaukonauris bergkärel ▶ ● **Erysimum virgatum** Roth rantaukonauris bergkärel

Erysimum hieraciifolium auct.

Erysimum strictum G. Gaertn., B. Mey. & Scherb.

Polatschekin (2013) mukaan rantaukonauriin käypä tieteellinen nimi on *Erysimum virgatum* Roth 1797 eikä *E. strictum* G. Gaertn., B. Mey. & Scherb. 1800. Aikoinaan lajista käytettiin yleisesti nimeä *E. hieraciifolium* L. 1755, mutta Polatschek ja Vitek (2010) tyypittelivät sen tarkoittamaan etelä- ja keskieu-rooppalaista **tuoksu-ukonaurista**, josta on kauan käytetty tieteellistä nimeä *E. odoratum* Ehrh. 1792.

▲ Otahämähäkkikukkaa, *Tarenaya houtteana*, käytetään Suomessa muun muassa kesäkukka-asetelmissa. Kuvan valkokukkainen muoto on saanut seurakseen tarhasulkahirssin, *Cenchrus × cupreus*, siniviuhkakukan, *Scaevola aemula*, ja hopeavitjan, *Dichondra argentea*.

Helsinki, Myllypuron ostoskeskus 22.8.2017 ja Itäkeskus, kulttuurikeskus Stoa (punakukkainen) 23.8.2021 © A. Kurtto

Lisäys

Mutarda Bernh. keilasinappi

Rhaphospermum Andr. ex Besser

○ **Brassica nigra** (L.) W. D. J. Koch mustasinappi svartsenap ▶ ○ **Mutarda nigra** (L.) Bernh. mustasinappi svartsenap

Brassica nigra (L.) W. D. J. Koch

Rhaphospermum nigrum (L.) Al-Shehbaz

● **Sinapis arvensis** L. rikkasinappi äkersenap

● **Sinapis arvensis** L. var. **arvensis** silorikkasinappi

● **Sinapis arvensis** L. var. **orientalis** (L.) W. D. J. Koch & Ziz karvarikkasinappi ▶

● **Mutarda arvensis** (L.) D. A. German rikkasinappi äkersenap

Rhaphospermum arvense (L.) Andr. ex Besser

Sinapis arvensis L.

Sinapis arvensis var. *orientalis* (L.) W. D. J. Koch & Ziz

◀ Suomessa rantaukonauris, *Erysimum virgatum*, kuuluu alkuperäiskasvistoon ainakin merenrannoilla, tässä Helsingin Santahaminan Eteläniemessä seuranaan keto-orvokin meriluontomuoto (oma rotunsa?).

13.6.2007 © L. Helynranta

► **Tummanvihreät versot, vaihtelevasti repalehmpaiset lehdet, pitkäkyntisyyttään toisensa peittämättömät terälehdet, sirottavat ja keltaiset verholehdet – siinä rikkasinapin, *Mutarda arvensis*, hyvä erotustuntemerkien yhdistelmä keltakukkaisten ristikukkaiskasvien mittavassa joukossa.**

Helsinki, Mellunmäki, Fallpakka 28.6.2008 © L.Helynranta

Ristikukkaiskasvien sukujaon rukkaaminen sen kuin jatkuu. DNA-pohjaisten fylogeneettisten analyysien pohjalta Al-Shehbaz (2021) siirsi rikka- ja mustasinapin sukuun *Rhaphospermum* Andr. ex Besser 1822, mutta pian German (2022) totesi, että segregaattisuvusta onkin käytettävä vanhempaa nimeä *Mutarda* Bernh. 1800, mutta huomauttaa samalla, että suvut *Rhaphospermum* ja *Mutarda* saattavat vielä osoittautua erillisiksi.

Suvun suomenkielisen nimen etumäärite viittaa litujen pitkään, keilamaiseen nokkaosaan. Rikkasinapin lidut ovat Suomessa useimmiten kaljuja ("silorikkasinappi"). Kasveista, joiden lidut ovat sirottavakarvaisia ("karvarikkasinappi"), on käytetty nimeä (*Sinapis arvensis*) var. *orientalis* (L.) W. D. J. Koch & Ziz. Rodut eivät kuitenkaan ole selvärajaisia eikä niiden levinneisyydessä tai ekologiassa ole selkeitä eroja, joten niiden muodolliselle erottamisellekaan ei ole perusteita. Karvaiselle muodolle ei myöskään ole käytettävissä nimistötieteistä kombinaatiota muunnos- tai alalajitasolla suvussa *Mutarda*.

kulaisina. Rehujuurikkaat ovat nykyään riistapellojen yleisiä viljelykasveja.

Lisäys lajin *Chenopodium berlandieri* alle:

- **Chenopodium berlandieri** subsp. **zschackei** (Murr) Zobel **rikkateksasinsavikka**
Teksasinsavikan useista pohjoisamerikkalaisista alalajeista vain subsp. *zschackei* on laaja-alueinen ja yleinen rikkakasvi, joka on levinnyt kotiseudultaan muualle mm. viljan mukana. Kaikki määritettäväksi riittävän hyvät suomalaiset teksasinsavikkanäytteet kuuluvat tähän alalajiin.

CARYOPHYLLACEAE kohokkikasvit

Lisäyksiä lajin *Cerastium arvense* alle

- ⊕ **Cerastium arvense** subsp. **arvense** piennarketohärkki

- ⊗ **Cerastium arvense** subsp. **glandulosum** (Kit.) Soó **tatranketohärkki**

Cerastium tatrae Borbás

Tatranketohärkki on kerätty Vaasan Vaskiluodon niityltä 1955 T. Bäck (H; det. A. Kurto 2023) ilmeisenä saksalaistulokkaana. Kasvi on kotoisin Tatra-vuoristosta Puolan ja Slovakian alueilta. Nyt myös ketohärkin nimirotu, jota ainakin valtaosa suomalaisesta aineistosta edustaa, on lisättävä luettelomme oman suomenkielisen nimensä kera. Aineisto tosin on siinä määrin morfologisesti epäyhtenäistä että saattaa sisältää lisäksi taksonomisesti merkittäviä yksiköitä.

AMARANTHACEAE revonhätäkasvit

- ⊗ **Amaranthus crispus** (Lesp. & Thévenau) N. Terracc. **poimurevonhätä** krusamarant ► ? **Amaranthus crispus** (Lesp. & Thévenau) A. Braun ex J. M. Coult. & S. Watson **poimurevonhätä** krusamarant

Tämä alkuaan eteläisen Etelä-Amerikan kasvi on mahdollisesti (keruutiedot arveluttavat) tavattu Suomessa yhden kerran satunnaistulokkaana.

Lisäys *Beta vulgaris* subsp. *vulgariksen* alle

- ⊗ **Beta vulgaris** subsp. **vulgaris** **Crassa-Ryhmä** rehujuurikkaat foderbeta

Muiden ruokajuurikkaan, *Beta vulgaris* subsp. *vulgaris*, lajikerhmiä tavoin myös rehujuurikkaita on tavattu satunnaiskar-

BALSAMINACEAE palsamikasvit

- ⊗ **Impatiens balsamina** L. **mummonpalsami** balsamin
KP. Pietarsaari, Nyvägafjärden, maan ja puutarhajihteen kaato-
paikka (7071:3289) 17.9.2023 J. Särkkä (suull.).

PRIMULACEAE esikkokasvit

- **Lysimachia arvensis** (L.) U. Manns & Anderb. **peltopunka** rödmire
Anagallis arvensis L.

- **Lysimachia arvensis** var. **arvensis** **punapeltopunka**

- **Lysimachia arvensis** var. **caerulea** (L.) Turland & Bergmeier **sinipeltopunka**
Anagallis arvensis f. *azurea* Hyl.

- ⊗ **Lysimachia foemina** (Mill.) U. Manns & Anderb. **sinipunka** blåmire

►► **Lysimachia arvensis -ryhmä peltopunkaryhmä**

- **Lysimachia arvensis** (L.) U. Manns & Anderb. **punapeltopunka**

Anagallis arvensis L. var. *arvensis*

- **Lysimachia loeflingii** F. J. Jiménez & M. Talavera **sinipeltopunka**
Anagallis arvensis f. *azurea* Hyl.
Lysimachia arvensis var. *caerulea* (L.) Turland & Bergmeier

- **Lysimachia foemina** (Mill.) U. Manns & Anderb. **safiiri-peltopunka** blämire

Sinipeltopunkaa on pidetty lajin *Lysimachia arvensis* muunnoksena tai muotona, mutta hiljattainen fylogeneettinen analyysi (Jiménez-López ym. 2022) on osoittanut sen lajin arvoiseksi, vaikkakin ainoa kunnan erotustuntomerkki on sininen teriön väri. Jo Linné antoi 1753 sinipeltopungalle nimen *Anagallis latifolia*, mutta sen lajimääre ei enää ollut analyysin tekijöiden käytettävissä suvussa *Lysimachia*, koska on olemassa nimi *L. latifolia* (Hook.) Cholewa 2014 (syn. *Trientalis latifolia* Hook.). Muutakaan aiempaa lajimäärettä ei löytynyt, joten kasvi sai korvaavan nimen (replacement name, nomen novum) ***Lysimachia loeflingii*** lajimääreensä perusteena se, että "Linnaeus in 1753 described blue-flowered plants from materials collected by Loefling in Spain".

Sinipeltopungan tavoin sinikkainen laji ***Lysimachia foemina*** on muutamasti tavattu Suomessa satunnaistulokkaana, viimeksi vuonna 1981. Sen teriöttömänä erottaminen puna- ja sinipeltopungasta on vähintäänkin ongelmallista, samoin kuin tietysti kahden viime mainitun lajin, ja näytteettömiä *Anagallis arvensis*- ja *Lysimachia arvensis*-tietoja ei voi suoraviivaisesti tulkita tarkoittamaan itse punapeltopunkaa. Siksi on tarpeen myös lisätä epämuodollisiin ryhmiin ***Lysimachia arvensis* -ryhmä punapeltopunkaryhmä**, johon (Suomessa) sisältyvät kolme po. lajia. Sekaannusten välttämiseksi *L. foeminan* suomenkielinen nimi on tässä yhteydessä muutettu.

▲ Sinipeltopunka, *Lysimachia loeflingii*, ja punapeltopunka, *L. arvensis*, ovat molekyylien mukaan kaksi eri lajia. Tässä ne kasvavat sulassa sovussa kanarilaisella tantereella.

Teneriffa, Barranco de Ruiz 4.4.2008 L. Helynranta

ERICACEAE kanervakasvit

Lisäys epämuodollisiin ryhmiin

Hypopitys monotropa -ryhmä kangasmäntykukkaryhmä

Hypopitys hypophegea (Wallr.) G. Don **kaljumäntykukka** kal tallört

Hypopitys monotropa Crantz **kangasmäntykukka** vanlig tallört

Tämä epämuodollinen ryhmä tarvitaan ainakin sellaisten tietojen tallentamiseen tai muuhun käyttöön, joista ei ilmene, kumpaa ryhmän jäsenistä tarkoitetaan. Pitkäänhän kangas- ja kaljumäntykukkaa pidettiin saman lajin alalajeina.

GENTIANACEAE katkerokasvit

Lisäys

? **Gentiana acaulis** L. **alppikatkerokasvi**

Laji löytyi vuonna 2017 Enontekiön Kilpisjärveltä Mallan luonnonpuistosta retkipolun varren tunturikankaalta (Väre 2022). Esiintymän alkuperä ei ole selvillä. Koska tahallista kylvöä ei voida laskea pois, on laji tässä merkitty kysymysmerkillä osoittamaan luonnonvaraisuuden epävarmuutta. Vuonna 2022 lajia ei enää paikalla nähty (S. Tynys, Metsähallitus).

BORAGINACEAE lemmikkikasvit

Suvun *Buglossoides* käsittelyä on syytä muuttaa toisessa päivityksessämme (Kurtto ym. 2021) esitetystä seuraavassa ilmastulla tavalla.

◀ Synkän kuusikon karikkeella kangasmäntykukan, *Hypopitys monotropa*, aavemaisen kalpeat versot näkyvät kauas. Lakastuneina ruskeina tönkköinä ne voivat säilyä parikin vuotta pystyssä.

Helsinki, Landbo 3.8.2012 © L. Helynranta

Poistoja

- **Buglossoides arvensis** var. **arvensis** valkoketorusojuuri vii sminkrot
Lithospermum arvense var. *arvense*

- × **Buglossoides arvensis** var. **coerulescens** (DC.) A. Hansen & Sunding siniketorusojuuri blå sminkrot
Lithospermum arvense var. *coerulescens* DC.

Muunnokset käyvät Suomen luettelossa tarpeettomiksi, koska Suomessa kasvava "siniketorusojuuri" onkin **vainiorusojuuren** (ks. edempänä) sinikukkainen muoto ja nimi *Buglossoides arvensis* var. *coerulescens* (DC.) A. Hansen & Sunding on Välimeren alueen kasvi, josta nykyään suositellaan käytettävän nimeä *B. arvensis* subsp. *sibthorpiana* (Griseb.) R. Fern. (Valdés & Raab-Straube 2011+).

- **Buglossoides incrassata** (Guss.) I. M. Johnst. paisurusojuuri
- **Buglossoides incrassata** subsp. **splitgerberi** (Guss.) E. Zippel & Selvi **ratarusojuuri**
Buglossoides arvensis auct.
- ▶
- **Buglossoides incrassata** (Guss.) I. M. Johnst. paisurusojuuri *
- **Buglossoides incrassata** subsp. **splitgerberi** (Guss.) E. Zippel & Selvi **vainiorusojuuri** *
Buglossoides arvensis auct.
Lithospermum arvense var. *coerulescens* auct.

Ketorusojuuren, *Buglossoides arvensis*, sirkka-lehdet ovat soikeita ja lakastuvat pian pois; hedelmävaiheisen kukan perä on hoikan tasapaksu ja verhiön tyvi symmetrisen suora.

Vainiorusojuuren, *B. incrassata* subsp. *splitgerberi*, lähes pyöreät sirkkalehdet voivat säilyä pitkään; hedelmävaiheessa kukkaperä turpoaa ainakin latvastaan ja verhiön tyvi pullistuu vinoksi.

Luonnontieteellisen keskusmuseon kasvimuseon (H) näytteiden perusteella **vainiorusojuuri** on tai on ollut muinaistulokas Etelä-Suomessa ainakin eliömaakunnissa A, V, St, EH ja ES sekä uustulokas maakunnissa U, EP, PH ja PK. Kasvupaikoissa vallitsevat pellot, kedot ja ratapenkereet, ja eniten tietoja on Ahvenanmaalta ja Varsinais-Suomesta. Kasville annettu alustava suomenkielinen nimi **ratarusojuuri** (Kurtto ym. 2021) on perusteltua vaihtaa **vainiorusojuureksi**, sillä jonkin tyyppinen pelto on näytteissä selvästi yleisin kasvupaikkaluonnehdinta ja Ahvenanmaalla ei edes ole rautateitä.

Vainiorusojuuren kokonaisalue kattaa nykytietämällä osia Lounais- ja Keski-Aasiasta, Etelä- ja Keski-Euroopan sekä Ruotsin ja Suomen eteläosat, mutta odotettavissa on kasvin tunnistaminen laajemmaltakin alueelta (ks. Zippel & Raus 2020).

Keto- ja paisurusojuurta varten perustimme jo aiemmin **keto-rusojuuriryhmän**, koska lajien toisistaan erottaminen vaatii sirkkalehtien tai / ja hedelmävaiheisten kukkien tarkastelua (ks. Kurtto ym. 2021 ja oheinen kuva) ja näytteettömiä tietoja ei voi yksioikoisesti tulkita jompaa kumpaa lajia tarkoittaviksi.

▲ Samettimainen karvoitus tekee nukkahulluruohon, *Datura innoxia*, versoista ja kotahedelmistä himmeän harmahtavia. Hedelmien piikit ovat hentoja ja aika taipuisia ainakin okahulluruohon, *D. stramonium*, aseistukseen verrattuna, mikä oikeuttaa lajimääreen *innoxia*, harmiton.

Kanariansaaret, La Gomera, Valle Gran Rey 7.4.2007 (kukkiva) ja Gran Canaria, Agaete 5.1.2020 (hedelmät) © A. Kurtto.

SOLANACEAE koisokasvit

- **Datura innoxia** Mill. nukkahulluruoho mexikansk spikkclubba ▶ **Datura innoxia** Mill. nukkahulluruoho mexikansk spikkclubba
Kun skotlantilaissyntyinen botanisti Philip Miller (1691–1771) julkaisi maineikkaan ja kasvien nimestössä tärkeän teossarjansa *Gardeners Dictionary* kahdeksannessa painoksessa vuonna 1768 tämän kasvin nimen, kirjoitti hän sen selvästi

tarkoituksella muodossa *Datura innoxia*. Lajimääre *innoxia* koostuu latinan kieltävästä etuliitteestä *in-* ja harmillista tarkoittavan sanan *noxius* feminiinimuodosta tarkoittaen siis harmitonta ja viitaten kotahedelmän piikkien hentouteen verrattuna muihin suvun lajeihin. Sitten Millerin lajimäärettä on usein pidetty oikeinkirjoitusvirheenä, jonka voi suorasukaisesti korjata muotoon *innoxia*. Kuitenkin IAPT:n (International Association for Plant Taxonomy) putkilokasvien nimityskomitea on katsonut (Applequist 2023), että muodon *innoxia* virallistaminen vaatii konservointimenettelyn ja suosittelee ko. konservoinnin hyväksymistä Barkworthin ja Rabein (2019) ehdotuksen mukaisesti. *Datura innoxia* Mill. on siis nyt **nom. & orth. cons.**

PLANTAGINACEAE ratamokasvit

● *Plantago uniflora* L. raani strandpryl

Littorella uniflora (L.) Asch.

► *Littorella* P. J. Bergius raanit strandprylar

● *Littorella uniflora* (L.) Asch. (järvi)raani strandpryl

Plantago uniflora L.

Useat tutkimukset ovat osoittaneet suvun *Littorella* olevan suvun *Plantago* fylogeneettinen sisar, mikä oikeuttaisi sukujen yhdistämisenkin (mm. Rahn 1996, Rønsted ym. 2002, Hoggard ym. 2003, Mower ym. 2021). Kuitenkin viime aikoina on yleisemmin katsottu, että *Littorella* on parempi säilyttää omaksi sukunaan etenkin omaperäisen morfologiansa ja ekologiansa vuoksi. Lienee paikallaan seurata myös Suomessa tuotantotavirtaa.

Tämän eurooppalaisen lajin suomenkielisiä nimeä on tarkennettu seuraten Hiitosta (1933), koska sukuun kuuluvat myös Uuden maailman **amerikanraani** (*Littorella americana*) ja **patagonianraani** (*L. australis*). – Karjalankannaksella **raaniheinä** ja karjalan kielessä ylipäätään **roaniheinä** ovat tarkoittaneet useita rohtokasveja, mm. niittyleinikkiä, poimulehtiä, sudenmarjaa ja metsäkurjenpolvea. Karjalassa **raanitauti** eli **raani** on tarkoittanut syöpää, sormikoita, luumätää. Lönnrot otti nimen **raani** käyttöön tälle vesikasville. Taudin nimi raani ja sitä kautta vesikasvin nimi johtunevat taudin hoitoon käytetyistä toisesta lääkeaineesta, hylkeenrasvasta eli **traanista**. (https://www.kotus.fi/sanakirjat/suomen_etymologinen_sanakirja).

VERBENACEAE verbenakasvit

OM *Glandularia* × *hybrida* (Groenl. & Rümpler) G. L. Nesom &

Pruski **tarhaverbena** trädgårdsverbena

Verbena × *hybrida* Groenl. & Rümpler

► OM *Glandularia* × *hybrida* (Groenland & Rümpler) G. L.

Nesom & Pruski **tarhaverbena** trädgårdsverbena

Verbena × *hybrida* Groenland & Rümpler

OM *Glandularia pulchella* (Sweet) Tronc **siroverbena** moss-

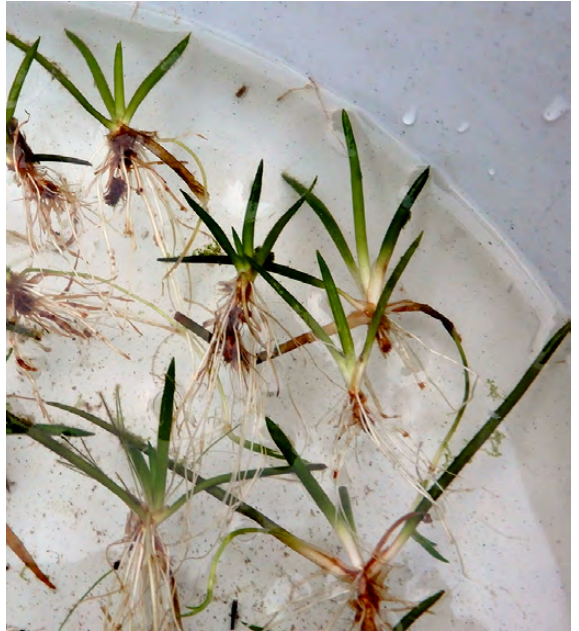
verbena ► OM *Glandularia tenera* (Spreng.) Cabrera

siroverbena mossverbena

Glandularia pulchella (Sweet) Tronc

LAMIACEAE huulikukkaiskasvit

Huulikukkaiskasvien heimon sukujakomuutokset jatkuvat. Lajistoltaan huomattavan kattavaan aineistoon perustuvassa hiljattaisessa fylogeneettisessä tutkimuksessa Chen ym. (2022)

▲ Upoksissa kasvavan raanin, *Littorella uniflora*, miekkamaiset lehdet ovat niin kovia ja teräviä, että tuntuvat paljaissa jalkapohjissa pisteliinä – keino löytää tämä usein varsin syvällä kasvava pohjaruoho, joka levittäytyy kasvustoiksi rönsyillään (kuvassa oikealla sellainen). Mukana kuvassa myös hapsiluikka, *Eleocharis acicularis*.

Kitee, Salmenranta (kuvattu vadissa) 20.7.2018 © A. Kurtto.

osoittivat vakuuttavasti, että suvut *Hyssopus* ja *Lallemantia* tulee sisällyttää sukuun *Dracocephalum*. Suomessa tavatun lajiston osalta tämä toteutuu seuraavassa esitettävällä tavalla. Lajien suomenkielisiä nimiä ei ole syytä muuttaa, sillä **iisoppi** on perinteinen ja hyvin tunnettu nimi ja **kormikit** (l. Hiitosen antama nimi) on tavattu Suomessa kukin vain kerran tai pari kauan sitten satunnaisina viljatlukkaina (Suominen 1979).

Sekä *Dracocephalum* että *Hyssopus* ovat Linnén vuonna 1753 *Species Plantarumissaan* yhtäaikaa julkaisemia sukuja eli nimityksellisesti prioriteetiltaan samanarvoisia. Koska ensin mainitussa suvussa ahtaasti rajattuna (s. str.) on reilut 70 lajia ja iisoppeja on vain alle kymmenen lajia, Chen ym. (2022) valitsivat "yhdistelmäsuvun" nimeksi *Dracocephalum*. Tähän on muidenkin tyytyminen eli kuten nimitysäänöt sanovat "When, for any taxon at the rank of family or below, a choice is possible between legitimate names of equal priority at the corresponding rank, or between available final epithets of names of equal priority at the corresponding rank, the first such choice to be effectively published [...] establishes the priority of the chosen name, and of any legitimate combination with the same type and final epithet at that rank, over the other competing name(s)".

Dracocephalum L. ampiaisyrtit drakblommor ►

Dracocephalum L. ampiaisyrtit drakblommor

Hyssopus L.

Lallemantia Fisch. & C. A. Mey.

Hyssopus L. iisopit isopar ► siirretään suvun

Dracocephalum L. synonyymiksi

▲ Mantukimalaiselle, *Bombus lucorum*, lienee samantekevää, mihin kasvisukuun iisoppi, *Dracocephalum officinale*, kuuluu, kunhan ravintoa antaa.

Helsinki, Vuosaari, Vuotalon kukkalaatikot 14.8.2023 © A. Kurttio

⊗ **Hyssopus officinalis** L. (rohto)iisoppi isop ▶

⊗ **Dracocephalum officinale** (L.) Y. P. Chen & B. T. Drew (rohto)iisoppi isop
Hyssopus officinalis L.

Lallemantia Fisch. & C. A. Mey. kormikit azurläppar ▶ siirrettään suvun **Dracocephalum** L. **synonyymiksi**

⊗ **Lallemantia canescens** (L.) Fisch. & C. A. Mey. harmaa-kormikki azurläpp ▶

⊗ **Dracocephalum canescens** L. harmaakormikki azurläpp
Lallemantia canescens (L.) Fisch. & C. A. Mey.

⊗ **Lallemantia iberica** (M. Bieb.) Fisch. & C. A. Mey. espanjan-kormikki småblommig azurläpp ▶

⊗ **Dracocephalum ibericum** M. Bieb. espanjan-kormikki småblommig azurläpp
Lallemantia iberica (M. Bieb.) Fisch. & C. A. Mey.

⊗ **Lallemantia peltata** (L.) Fisch. & C. A. Mey. kilpikormikki sköldazurläpp ▶

⊗ **Dracocephalum peltatum** L. kilpikormikki sköldazurläpp
Lallemantia peltata (L.) Fisch. & C. A. Mey.

Lisäyksiä

03 **Lavandula angustifolia** Mill. tähkälaventeli lavendel

U. Helsinki, Länsi-Pasilan kaakkoislaita, Veturitien eteläpään länsipuolen kallioleikkauksen hylly (6677602:3385343) 8.7.2020 ilkkat (tun.fi/HR.3211/52360204; myös valokuvia) [paikkatiedon sanallinen muoto AK].

U. Hanko, jäteasema, Vapon kentän kaakkoiskulmauksen (6642949:3277072) ison maakasan päällä 2 yksilöä 12.8.2023 T. Hietanen (H-ark).

0 **Salvia hispanica** L. **chiasalvia** mexikansk chiasalvia

Raino Lampinen tapasi tämän kasvin jopa runsaana syyskuussa 2023 kolmelta lähemmäältä taholta Helsingistä Pohjois-Haagan, Maunulanpuiston ja Metsälän osa-alueilta Metsäläntien molemmin puolin. Meksikosta ja Keski-Amerikasta kotoisin olevalla **chiasalvialla** on pitkät perinteet: se on kuulunut atsteekkien ja mayojen tärkeimpiin viljelykasveihin ja saavuttanut sittemmin maineen "**superpuokana**", Suomesakin vasta aika hiljattain. Miten lienevät Helsingin esiintymät saaneet alkunsa, jäänee hämärän peittoon, mutta siemeniä on selvästikin tarvittu paljon niiden syntymiseen. Tahallinen kylväminen vaikuttaa myös kasvupaikkojen luonteen takia epätodennäköiseltä, mutta multatullokuus vaikuttaa uskottavalta. Siemeniä myydään suurinakin erinä (jopa 25 kg) hevosen "superfoodien ehdottomana aatelina" ja "hiekanpoistoon" (esim. www.landetuote.fi/tuote/chia-siemen-10kg ja www.chiadegracia.fi/products/chian-siemenet-hevoselle-ja-koiralle?variant=32043310809137). Hevosten kuivikelannan sekä myös puhdistamolietteen välityksellä siemeniä voi päätyä kompostointikentillä tuotettavaan multaan. Esimerkiksi Helsingin kaupungin suurella kompostoin-

Chiasalvian, *Salvia hispanica*, runsausta Helsingin Metsälässä ja pehmeäkarvaisia versoja Maunulanpuistossa. Lyhyenpäivänkasvina laji ei ehdi Suomessa kukalle ainakaan ulkona.

tikentällä Sipoon Metsäpirtissä nurmikko- ja puutarhamultaa jatkojalostetaan noista aineksista "yhdessä turpeen ja muiden raaka-aineiden kanssa runsasmultaisiksi kasveille kasvuvoimaa tarjoaviksi kasvuvalustoiksi" (metsapirtinmulta.fi/metsapirtinmultatuotteet/). Tuo nurmikkomulta on "yleismulta monipuoliseen viherrakentamiskäyttöön".

Nimi **chia** juontuu atsteekkivaltakunnan ja yhä elävän Meksikon alkuperäiskansojen nahuatl-kielen öljyistä tarkoittavasta sanasta **chian**.

U. Helsinki, Metsälä, Veturitien pohjoispään länsipuoli Kippikujan pohjoispuolella (66804:33385), Veturitien 8:n uusi pihanurmikko, ehkä muutamia satoja yksilöitä useina eri ryhminä, niukempänä viereisellä maakaistaleella jalkakäytävän ja ajoradan välissä 27.9.2023 R. Lampinen (H-ark). Täältä siemenet ovat voineet kulkeutua lumenajon myötä kahdelle muulle paikalle.

U. Helsinki, Pohjois-Haaga / Maunulanpuisto, Maunulan ulkoilumajasta luoteeseen (66807:33844), täyttömaakenttä (käytetty lumenlajitykseenkin), ainakin tusinoittain mm. 25.8. ja 27.9.2023 R. Lampinen (H-ark). Seuralaisina mm. *Amaranthus blitum* (lienee muutamia satoja yks.; syksyllä 2023 RL tavannut myös Helsingin Honkasuolla ja Espoon Viherlaaksoissa), *A. spinosus*, *Anethum graveolens*, *Datura stramonium*, *Descurainia sophia*, *Galinsoga quadriradiata* (runsas), *Geranium pusillum*, *Helianthus annuus*, *Herniaria glabra*, *Linum usitatissimum*, *Lipandra polysperma* (runsas), *Oxybasis glauca* (runsas), *O. rubra* (runsas), *Panicum miliaceum* (1 yks.), *Physalis peruviana*, *Sisymbrium officinale*, *Solanum lycopersicum* (runsas), *S. nigrum* (runsas), *Trigonella alba*. Imakuvista (<https://kartta.hel.fi/>) ilmenee, että alueelle on ajoittain levitetty (hiekoitus)soran päälle multaa.

U. Helsinki, Pohjois-Haaga, Hämeenlinnanväylän ja Metsäläntien liittymäsolumun kaakkoishanka, eläinten hautausmaan pysäköintipaikka (6680463:3384523), maakasalla yksi yksilö 27.9.2023 R. Lampinen (H-ark).

OROBANCHACEAE näivekasvit

Lisäys epämuodollisiin ryhmiin

Odontites vernus -ryhmä peltosänkiöryhmä

Odontites vernus (Bellardi) Dumort. **peltosänkiö** äkerrödtoppa

Odontites vulgaris Moench **punasänkiö** gatrödtoppa

CAPRIFOLIACEAE kuusamakasvit

Lisäys

OM **Diervilla xsplendens** (Carrière) G. Kirchn. **lamovuohenkuusama** hybridgetris = **Diervilla lonicera** x **sessilifolia** Buckley

U. Vantaa, Keimola, Kivistö, E part of the gravelly ruderal area between Radioasemantie and Hämeenlinnanväylä (6690602:

3380779). Diervilla xsplendens 'Diva' / A few plants close to each other, apparently arrived with soil transported and survived here for some years 29.8.2022 R. Lampinen (H-ark).

ASTERACEAE asterikasvit

Lisäyksiä

⊗ **Arnica montana** Lam. **etelänarnikki** slättergubbe
V. Turku, Slottsfälten (6712:3237) 4.9.1927 H. Törnroth (H)
(det. M. Piirainen 1990).

Eriophyllum Lag. **villamot** ullbladssläktet

OM **Eriophyllum lanatum** (Pursh) J. Forbes **kultavillamo** ullblad

PS. Iisalmi, kaatopaikka-alue, risujen ja jättepuiden käsittelyalueen sorakenttä (7055:3511), yksi yksilö 24.9.2023 J. Särkkä (suull.).

► **Punasänkiö**, *Odontites vulgaris*, voi olla hankala havaita ennen sydänesän jälkeistä kukinta-aikaansa, eivätkä esiintymät ole suinkaan aina niin runsaita kuin kuvassa.

Helsinki, Patola, Itsenäisyydenpuisto 27.8.2017 © L. Helynranta

◀ Lamovuohenkuusaman, *Diervilla* *×splendens*, tummanpuna-lehtinen lajike 'Diva' joutomaalla Vantaan Keimolassa. Oksan kärjessä näkyvät äimämäisen kapeat, vielä hedelmän kärjessäkin säilyvät verhiönliuskat paljastavat kasvin suvun.

29.8.2022 © Raino Lampinen

Lisäyksiä

Solidago canadensis -ryhmä kanadanpiiskuryhmä

Solidago canadensis L. kanadanpiisku kanadensiskit gullris

Solidago canadensis var. **canadensis** silokanadanpiisku

Solidago canadensis var. **hargerii** Fernald karvakanadanpiisku

Solidago Canadensis-Ryhmä tarhapiiskut trädgårds-gullris

Solidago gigantea Aiton isopiisku höstgullris

Tämän epämuodollisen ryhmän lisääminen on katsottu tarpeelliseksi etenkin siksi, että kanadan- ja isopiisku lisättiin hiljattain kansallisesti haitalliseksi säädettyihin vieraslajeihin (Valtioneuvoston asetus 912/2023). Kuitenkaan etenkin aidon kanadanpiiskun ja tarhapiiskujen erottaminen toisistaan ei ole aina helppoa edes kukkivina saatikka kukattomina, joten määrittäisiä on toisinaan jättäminen pelkästään ryhmätasolle.

Edellä mainittu asetus luetteloi myös **korkeapiiskun**, **Solidago altissima**, joka myös voidaan lukea kanadanpiiskuryhmään, mutta jota ei ainakaan luonnonvaraisena ole (vielä) Suomesta tavattu. Nimeä *S. altissima* on kyllä Suomessa käytetty virheellisesti karvakanadanpiiskusta.

OM **Tanacetum corymbosum** (L.) Sch. Bip. **huiskilopietar-yrtti** renfanekrage

KP. Kannus, Hokkaranta (7093:3347). Puutarhajätteen kaatopaikka 18.10.2020 J. Särkkä (H-ark; det. M. Piirainen 2021).

⊗ **Filago vulgaris** Lam. saksantuulenlento klotullört ▶

⊗ **Filago germanica** (L.) Huds. saksantuulenlento klotullört

Filago vulgaris Lam.

IAPT:n (International Association for Plant Taxonomy) putkilokasvien nimistökomitea ei hyväksynyt (Applequist 2023) Andrés-Sánchezin ym. (2011) ehdotusta konservoida nimi *Filago vulgaris* Lam. 1779 käytettäväksi lajista, jonka jo Linné kuvasi vuonna 1753 nimellä *Gnaphalium germanicum* ja William Hudson siirsi vuonna 1762 sukuun *Filago* (kuten myös Linné vuonna 1763!).

Kiitämme Timo Hietasta, Juha Pykälää ja Jari Särkkää mittavasta kasvistomme havainnoinnista, eräiden löytötietojen ilmoittamisesta ja tarkentamisesta sekä pitkäaikaisesta monipuolisesta yhteistyöstä. Salla Tynys antoi lisätietoa alppikatkerosta. Leena Helynnannalle, Rolv Hjelmsstadille, Lasse Nokalle, Jouko Rikkiselle ja Henry Värele kiitokset valokuvista ja Marja Koistiselle piirroksista.

Al-Shehbaz, I.A. 2021: Nomenclatural adjustments in *Eutrema*, *Ceratocnemum*, *Rhaphospermum*, and *Sinapis* (Brassicaceae, Cruciferae). *Harvard Papers in Botany* 26: 1–4.

Andrés-Sánchez, S., Galbany-Casals M., Rico, E. & Martínez-Ortega, M.M. 2011: (2009) Proposal to conserve the name *Filago vulgaris* against *Gnaphalium germanicum* (*Filago germanica*) (Asteraceae). *Taxon* 61: 600–602.

Applequist, W.L. 2023: Report of the Nomenclature Committee for Vascular Plants: 73. *Taxon* 72(1): 179–204.

Bakke Westergaard, K., Olsen Kyrkjæide, M. & Brandrud, M.K. 2021: Using genomics to guide seed-sourcing at the right taxonomical level for ecological restoration projects: The complex case of *Carex bigelowii* s.lat. in Norway. *Ecology and Evolution* 11: 17117–17131.

Barkworth, M.E. & Rabeil, S.H. 2019: (2728) To conserve *Datura innoxia* (Solanaceae) with that spelling. *Taxon* 68: 1370–1371.

Braglia, L., Lauria, M., Appenroth, K.J., Bog, M., Breviar, D., Grasso, A., Gavazzi, F. & Morello, L. 2021: Duckweed species genotyping and inter-specific hybrid discovery by tubulin-based polymorphism fingerprinting. *Frontiers in Plant Science* 12: 625670.

Chen, Y.-P., Turginov, O.T., Nuraliev, M.S., Lazarević, P., Drew, B.T. & Xiang, C.-L. 2022: Phylogeny and biogeography of the northern temperate genus *Dracocephalum* s.l. (Lamiaceae). *Cladistics* (2022) 1–23.

Dančák, M., Duchoslav, M. & Trávníček, B. 2014: Taxonomy and cytogeography of the *Molinia caerulea* complex in central Europe. *Preslia* 84: 351–384.

Eccarius, W. 2016: *Die Orchideengattung Dactylorhiza*. 639 s. Selbstverlag des Verfassers. Eisenach.

Efimov, P.G., Razumovskaya, A.V., Krivenko, D.A., Punina, E.O., Golovina, E.O., Borovichev, E.A. & Kopeina, E.I. 2023: *Dactylorhiza maculata* species aggregate (Orchidaceae: Orchidoideae) in Murmansk Region (North European Russia): morphological delimitation of plants with different ploidy level. *Botanica Pacifica*. A journal of plant science and conservation. 2023.

Ekrť, L. & Štech, M. 2008: A morphometric study and revision of the *Asplenium trichomanes* group in the Czech Republic. *Preslia* 80: 325–347.

Elven, R., Björå, C. S., Fremstad, E., Hegre, H. & Solstad, H. 2022: *Norsk flora*. 8. utgåva. 1255 s. Det Norske Samlaget. Oslo.

Elven, R. ym. 2011: *Panarctic Flora Checklist*. panarcticflora.org

- German, D.A. 2022: Critical notes on Cruciferae. *Turczaninowia* 25: 55–61.
- Hæggeström, C.-A. 1994: Does *Platanthera bifolia* subsp. *bifolia* (Orchidaceae) occur in Finland? *Annales Botanici Fennici* 31: 215–221.
- Hiltunen, I. 1933: *Suomen kasvio*. 771 s. Otava, Helsinki.
- Hoggard, R.K., Kores, P.J., Molvray, M., Hoggard, G.D. & Broughton, D.A. 2003: Molecular systematics and biogeography of the amphibious genus *Littorella* (Plantaginaceae). *American Journal of Botany* 90: 429–435.
- Hämät-Ahti, L., Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, M., Suominen, J., Ulvinen, T., Uotila, P. & Väre, H. 2005: Lisäyksiä ja korjauksia Retkeilykasvien neljänneen painokseen. *Lutukka* 21: 41–85.
- Jalas, J. (toim.) 1958: *Suuri kasvikirja* I. 851 s. Otava, Helsinki.
- Jiménez-López, F.J., Viruel, J., Arista, M., Ortiz, L. & Talavera, M. 2022: Molecular approaches reveal speciation between red- and blue-flowered plants in the Mediterranean *Lysimachia arvensis* and *L. monelli* (Primulaceae). *Botanical Journal of the Linnean Society* 199: 557–577.
- Kartesz, J.Y. & Gandhi, K.N. 1991: Nomenclatural notes for the North American Flora, V. *Phytologia* 70: 194–208.
- Kessler, M. & Zenner, G. 2021: Die *Asplenium trichomanes*-Gruppe in der Schweiz. *FernFolio* 2: 17–29.
- Kunttu, P., Ryttylä, T., Karttunen, K., Könönen, K. & Heilala, T. 2023: Bambu voi levitä luontoon Suomessa. *Luonnon Tutkija* 126: 21–28.
- Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, P. & Uotila, P. 2019: Checklist of the vascular plants of Finland. Suomen putkilokasvien luettelo. *Norrinia* 34: 1–206.
- Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, M. & Uotila, P. 2020: Suomen putkilokasvien luettelo. Lisäyksiä ja muutoksia perusteluineen 1. *Lutukka* 36: 113–134.
- Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, P. & Uotila, P. 2021: Suomen putkilokasvien luettelo. Lisäyksiä ja muutoksia perusteluineen 2. *Lutukka* 37: 33–48.
- Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, P. & Uotila, P. 2022: Suomen putkilokasvien luettelo. Lisäyksiä ja muutoksia perusteluineen 3. *Lutukka* 38: 117–144.
- Kurto, A., Lampinen, R., Piirainen, M., Uotila, P., Hämät-Ahti, L., Leikkonen, M., Pihlajaniemi, L., Räsänen, J., Sennikov, A., Toivonen, H. & Väre, H. 2023: Putkilokasvit – Tracheophyta. Julkaisussa: Suomen Lajitietokeskus 2023: *Lajiluettelo 2022*. Suomen Lajitietokeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto.
- Lack, H.W. 2019: (2680) To conserve *Papaver pseudo-orientale* (Fedde) Medw. against *Papaver x pseudo-orientale* E.G. Camus (Papaveraceae). *Taxon* 68: 406–407. 2019.
- Lampinen, R. & Lahti, T. 2023: *Kasviatlas 2022*. Helsingin yliopisto, Luonnontieteellinen keskusmuseo.
- Lansdown, R.V. & Rumsey, F.J. 2020: *Schoenoplectus x flavensis* (*S. lacustris* × *S. tabernaemontani*, Cyperaceae) in the British Isles. *British & Irish Botany* 2: 190–201.
- Liu, H.-M., Russel, S.R., Vogel, J. & Schneider, H. 2018: Inferring the potential of plastid DNA-based identification of derived forms: a case study on the *Asplenium trichomanes* aggregate in Europe. *Plant Systematics and Evolution* 304: 1009–1022.
- Mower, J.P., Guo, W., Partha, R., Fan, W., Levensen, N., Wolff, K., Nugent, J.M., Pabón-Mora, N. & González, F. 2021: Plastomes from tribe Plantagineae (Plantaginaceae) reveal infrageneric structural synapomorphies and localized hypermutation for *Plantago* and functional loss of *ndh* genes from *Littorella*. *Molecular Phylogenetics and Evolution* 162: 107217.
- Pedersen, H.E. & Lange C.B.A. 2021: Biosystematics of *Platanthera bifolia* s.l. (Orchidaceae): inferences from analysis of Scandinavian population samples. *Nordic Journal of Botany* 2021: e03199.
- Polatschek, A. 2013: Revision der Gattung *Erysimum* (Cruciferae): Teil 5. Nord-, West-, Zentraleuropa, Rumänien und westliche Balkan-Halbinsel bis Albanien. *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien. Serie B für Botanik und Zoologie* 115: 87–105.
- Polatschek, A. & Vitek, E. 2010: Quid est *Erysimum hieracifolium* L. (Brassicaceae)? *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien. Serie B für Botanik und Zoologie* 111: 282–283.
- Rahn, K. 1996: A phylogenetic study of the Plantaginaceae. *Botanical Journal of the Linnean Society* 120: 145–198.
- Reichert, H., Gregor, T. & Meierott, L. 2018: *Euphorbia saratoui* (= *E. podperae*, *E. pseudovirgata* auct., *E. virgata* var. *orientalis*, *E. virgulitosa*) – in Mitteleuropa und Nordamerika ein Neophyt unklarer Herkunft. *Kochia* 11: 1–36.
- Roos, F., Jarolímová, V., Závěská Drábková, L. & Kirschner, J. 2011: The elusive *Juncus minutulus*: a failure to separate tetra- and hexaploid individuals of the *Juncus bufonius* complex in a morphometric comparison of cytometrically defined groups. *Preslia* 83: 565–589.
- Rønsted, N., Chase, M., Albach, D. & Bello, M. 2002: Phylogenetic relationships within *Plantago* (Plantaginaceae): evidence from nuclear ribosomal ITS and plastid trnL-F sequence data. *Botanical Journal of the Linnean Society* 139: 323–338.
- Schönswetter, P., Elven, R. & Brochmann, C. 2008: Trans-Atlantic dispersal and large-scale lack of genetic structure in the circumpolar, arctic-alpine sedge *Carex bigelowii* s. lat. (Cyperaceae). *American Journal of Botany* 95: 1006–1014.
- Shaw, J.M.H. & Stephenson, R. 2023: A botanical name for a well-known *Hylotelephium* (Crassulaceae) hybrid. *British & Irish Botany* 5: 101–108.
- Sipunov, A.A. & Efimov, P. 2015: "Northern tetraploids" clarified: A study of dactylorhizids (Dactylorhiza, Orchidaceae) from North European Russia. *Flora* 215: 40–45.
- Soares Neto, R.L., Thomas, W.W., Roalson, E.H. & de Vasconcellos Barbosa, M.R. 2022: Taxonomic revision of *Tarenaya* (Cleomaceae). *Annals of the Missouri Botanical Garden* 107: 250–313.
- Ståhlberg, D. & Hedrén, M. 2008: Systematics and phylogeography of the *Dactylorhiza maculata* complex (Orchidaceae) in Scandinavia: insights from cytological, morphological and molecular data. *Plant Systematics and Evolution* 273: 107–132.
- Suominen, J. 1979: The grain immigrant flora of Finland. *Acta Botanica Fennica* 111: 1–108.
- Suominen, J. 2013: Satakunnan kasvit. *Norrinia* 26: 1–783.
- Tigerschiöld, E. 1980: Tre underarter av *Asplenium trichomanes*, svartbräken, i Sverige. *Svensk Botanisk Tidskrift* 74: 353–360.
- Tigerschiöld, E. 2000: *Asplenium trichomanes*. Teoksessa: Jonsell, B. (toim.), *Flora Nordica* 1: 52–54.
- Tkach, N.T., Schneider, J., Döring, E., Wölk, A., Hochbach, A., Nissen, J., Winterfeld, G., Meyer, S., Gabriel, J., Hoffmann, M.H. & Röser, M. 2020: Phylogenetic lineages and the role of hybridization as driving force of evolution in grass supertribe Pooeae. *Taxon* 69(2): 234–277.
- Uotila, P. & Pellinen, K. 1985: Chromosome numbers in vascular plants from Finland. *Acta Botanica Fennica* 130: 1–37.
- Valdés, B. & Raab-Straube, E. von 2011+: Boraginaceae. In: *Euro+Med Plantbase – the information resource for Euro-Mediterranean plant diversity*.
- van de Beek, A., Drenckhahn, D., De Vriese, H., Gregor, T., van den Ham, E., Haveman, R., Hohla, M., Kiraly, G., Kosiński, P., Matzke-Hajek, G., Meijer, K., Mercier, D.P., de Ronde, I., Ryde, U. & Travnicek, B. 2023: (2963) Proposal to reject the name *Rubus pseudoidaeus* (Rosaceae). *Taxon* 72(3): 672–673.
- Volkova, P.A., Nachatoj, V.A. & Bobrov, A.A. 2023: Hybrid between *Lemna minor* and *L. turionifera* (L. × *japonica*, Lemnaceae) in East Europe is more frequent than parental species and poorly distinguishable from them. *Aquatic Botany* 184(11): 103593.
- Väre, H. 2022: Kasvihavaintoja. Tuntureiden tulokkaita. *Lutukka* 38: 114–116.
- Wiegleb, G., Bobrov, A.A. & Zalewska-Galosz, J. 2017: A taxonomic account of *Ranunculus* section *Batrachium* (Ranunculaceae). *Phytotaxa* 319 (1): 1–55.
- Xu, K.-W., Zhang, L., Rothfels, C.J., Smith, A.R., Viane, R., Lorence, D., Wood, K.R., Cheng-Wei, C., Knapp, R., Zhou, L., Lu, N.T., Zhou, X.-M., Wei, H.-J., Fan, Q., Chen, S.-F., Cicuzza, D., Gao, X.-F., Liao, W.-B. & Zhang, L.B. 2020: A global plastid phylogeny of the fern genus *Asplenium* (Aspleniaceae). *Cladistics* 36(1): 22–71.
- Zippel, E. & Raus, Th. 2020: *Buglossoides incrasata* subsp. *splitgerberi* (Guss.) E. Zippel & Selvi. In: Raab-Straube, E. von & Raus, Th. (toim.) 2020: Euro+Med-Checklist Notulae, 12 [Notulae ad floram euro-mediterraneam pertinentes No. 41]. *Willdenowia* 50(2), s. 308–310.

Checklist of the vascular plants of Finland. Annotated additions and changes, no. 4

This is the fourth list of additions and changes to the Checklist of the Vascular Plants of Finland published in printed form and on the internet in 2019, and available as pdf ([checklist_plants_finland.pdf](#)) and Excel files ([checklist_plants_finland.xlsx](#)) as well as annually published checklists ([laji.fi/en/theme/checklist](#)). Additions are mostly the results of recent floristic activity and their documentation appears mainly in the Kastikka database maintained by the Botany and Mycology Unit of the Finnish Museum of Natural History. Background information is given for the changes, which are mainly based on the results of recent taxonomic and phylogenetic studies. The symbols and the style of the name rows follow the layout of the pdf version of the printed version of the 2019 checklist. The additions and changes have been or will be implemented in the taxon database of the Finnish Biodiversity Information Facility (<https://laji.fi/en/taxon/list>).

Arto Kurto, Raino Lampinen, Mikko Piirainen, Pertti Uotila, Luonnontieteellinen keskusmuseo, kasvi- ja sienitieteen yksikkö, 00014 Helsingin yliopisto. etunimi.sukunimi@helsinki.fi